

1910. AUGUSZTUS 1.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

XLIX. ÉVF.

KÖZLÖNYE

15. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☉ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes ártért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. em.

☞ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének. ☞

(Telefon: 37-22.)

Ákáczcsemetenevelés ritkítással.

Irta: *Kiss Ferencz.*

Hogy az erdősítésnél mily fontos szerepe van a kiültetendő csemetanyag minőségének, azt hiszem, egyik szaktársam előtt sem ismeretlen. Az egészséges, erőteljes csemetének feltétlen előnye van a gyengébb fölött; éppen azért, ha okszerűen akarunk gazdálkodni, arra kell törekednünk, hogy ugyanazon területen minél több erőteljes s minél kevesebb hasznavehetetlen, vagyis még átiskolázva is alkalmatlan csemetét neveljünk. Az ákáczcsemete minőségét erősen fokozhatjuk a ritkítással. Az 1908. évben a királyhalmi csemetekertben foganatosított ritkítás eredményéről óhajtok az alábbiakban beszámolni.

Semmiféle csemete nem éli ki annyira a talajt, mint az ákác, hosszabb ideig ákáczcsemetenevelésre használt talajnál a felhasznált tápanyagokat trágyával csak kevéssé tudják pótolni. A már üzemben volt, istállótrágyával erősen trágyázott területen sem tudtam olyan erőteljes s oly nagyszámú csemetét nevelni, mint ugyanazon talajon az üzembevitel két első évében, még akkor sem, ha a tarolást zöldgarolással kötöttem össze. A királyhalmi erdőőri szakiskolá-

nál nagy körültekintéssel végzett igen sok trágyázási kísérlet szintén ezt az állításomat igazolja.

Igy az ákáczcsemete nevelésénél nem mellékes körülmény, hogy ugyanazon területen hány % s milyen minőségű az erdősitésre alkalmas és alkalmatlan csemete. Ugyanis kötött talajon az átiskolázás oly költséges, hogy az iskolázás nem mutatkozik gazdaságosnak; homokon olcsóbb ugyan, de itt meg a további fejlődés nem áll arányban a költséggel; mert erdősitésre alkalmatlan csemetéből csak igen kevés erőteljes csemetét nyerünk, igen jó része ismét alkalmatlan lesz az erdősitésre, valamint az újbóli átiskolázásra is. Viszont a nagyszámu gyengébb csemete igen sok tápanyagot rabol el hiába a talajtól.

Ezek szerint legcélszerűbb volna az a csemetenevelési eljárás, melylyel aránylag legtöbb és legjobb erdősitésre alkalmas *egyéves* csemete nevelhető. Ezt a célt óhajtottam elérni, midőn 1908. év tavaszán a magvetések egyrészét a második gyomlálásnál és kapálásnál megritkítottam. A ritkítást olyképp végeztem, hogy a kijelölt, igen arányosan kelt, kissé erőteljes, friss törésű homoktáblában lévő vetésből két-két sort úgy ritkítottam meg, hogy minden ritkított két sor között maradt két sor természetes helyzetben. Egy kat. holdnak ilyképeni ritkítása igen magas 1'6 koronás napszám-bér mellett 20'8 koronába került. A ritkítási próbát az 1909. évben nem folytathattam, mert a rendkívüli rossz időjárás miatt, az ákácvetések így is igen ritkára maradtak.

A próbaterületről az 1909. év tavaszán, vagyis egyéves korban szedtem ki a csemetéket, pontosan számbavéve külön a ritkított és a ritkítatlan sorokból nyert csemetéket. A nyert anyagot három osztályba válogattam, még pedig az I. osztályba az ültetésre legalkalmasabbakat, a II. osztályba a kevésbé alkalmasokat, a III. osztályba az erdősitésre alkalmatlanokat, melyek ugyan átiskolázhatók, de kevés ültetésre alkalmas csemetét adnak még egy év múlva is. Az osztályozásnál főleg a csemete magassága volt irányadó, a gyökér kifogástalan lévén minden egyes osztálynál. Erőteljes, ültetésre alkalmas iskolázott csemetenevelésre leggazdaságosabb a nem ritkított II-od osztályba sorozott csemete.

Az egyes sorokból kikerült csemeték sulya több mérés által megállapított.

A próbaterület gondosan gyűjtött adatai szerint termeltetett:

1 kat. holdon ritkítva	39.800 drb	I. osztályu csemete	1246·54 <i>kg</i>	súlyljal
	20.272 "	II. " "	396·93 "	" "
	13.740 "	III. " "	83·67 "	" "
összesen	73.812		1727·14	
1 kat. holdon nem ritkítva	40.080 drb	I. osztályu csemete	719·43 <i>kg</i>	súlyljal
	65.456 "	II. " "	724·59 "	" "
	94.880 "	III. " "	296·00 "	" "
összesen	200.416		1740·02	

A ritkított területen 1 drb I. osztályu csemete sulya volt 313·1 *gr*, II. osztályu 195·8 *gr*, III. osztályu 60·9 *gr*; nem ritkított területen I. osztályu 179·5 *gr*, II. osztályu 110·2 *gr*, III. osztályu 31·2 *gr*. Átlagos magassága a kiültethető csemetéknek ritkított területen 772 *mm*, nem ritkított területen 787 *mm* volt.

Ezen számokból a következő tényleges eredmény tűnik ki: Ritkítás mellett 40%-kal kevesebb ültetésre alkalmas csemete nevelhető, mint anélkül, ami mindenesetre a ritkítás ellen szól; más következtetésre jutunk azonban, ha figyelembe vesszük, hogy a ritkított és nem ritkított csemeték sulyát állítsuk egymással szembe; ugyanazon magasság mellett a ritkított I. osztályu 133·7 grammal volt nehezebb, mint a nem ritkított I. osztályu; sőt még a ritkított II. osztályu is 16·5 gramm sulyljal haladja felül a nem ritkított I. osztályu csemetét. Miből önként következik, hogy még a ritkított II. osztályu csemete is zömökebb volt a nem ritkított I. osztályunál. Ugyanazon területen akár ritkítjuk a csemetét, akár nem, egyenlő mennyiségű tápanyagot vonunk el a talajtól, ugyanis sulyra a terméseredmény nem ritkított területen csak 12·88 *kg*-mal nagyobb, mint a ritkított részen.

Míg a ritkított 1 kat. hold I. és II-od osztályu csemetével 1643·47 *kg* sulynak megfelelő tápanyagot helyezek el gyümölcsözőleg a beerdősített területen, addig a nem ritkított I. és II-od osztályu csemetével csak 1444·02 *kg*-nak megfelelőt. Miután a III-ad osztályu csemete igen csekély nyereséggel használható fel, különösen az, amelynek átlagos sulya csak 31·2 *gr*; első esetben 83·67 *kg*, második esetben 296·0 *kg* sulynak megfelelő oly tápanyagot vonunk el a talajból, melyet gyümölcsöztetni nem tudunk.

Hogy az erdősítésnél ezen zömökebb, s jobb csemetékkel befektetett tőke meghozza-e a megfelelő kamattöbbletet, úgy a fogamzással, mint az erőteljesebb növekedéssel, gondos kísérleti megfigyelésekkel volna eldöntendő.

A ritkításra fordított kat. holdankénti költség a csemeteszedésnél szükséges kevesebb munkában megterül.

Fentiekből még biztosan követendő irányt megjelölni korainak tartom. A ritkításnak kisebb-nagyobb foku kísérletképen való többszöri foganatosításával azonban meg lehetne állapítani, mily mértékben alkalmazandó ez az eljárás, hogy erdősítésre legalkalmasabb csemete a lehető legnagyobb számban legyen nevelhető.

A ritkított területen nevelt, s ebből tárgyalt I-ső és II-od osztályu csemete igen kitűnő volt erdősítésre; ezek számát 20—25°/o-kal fokozni azonban még a minőség rovására is kívánatosnak találnám.

A bécsi nemzetközi vadászati kiállításról.

Minden vadászember tekintete, vágyódása az idén a büszke császárváros felé irányul, amelyben Ausztria császárlának, a mi királyunknak 80. születésnapja alkalmából nemzetközi vadászati kiállítást rendeztek, ezzel hódolván az agg uralkodónak, aki magas korával daczolva, még mindig forgatja a fiatal kora óta kedvelt fegyvert és a vadászat örömeiben ma is kedvét leli.

Ez az első *nemzetközi* vadászati kiállítás és az első kísérlet arra, hogy egymagában a vadászatra s a vele legszorosabb kapcsolatban álló iparágakra szoritkozzék a kiállítás. Eddig a vadászat a kiállításokon mindig a mező- és erdőgazdasággal kapcsolatosan szerepelt, ez az első eset, hogy mintegy szülőitől elszakadva, önmagában próbálkozik egy kiállítás kereteit kitölteni, még pedig éppen a bécsi Prater nyujtotta igen tág keretben.

Hogy ez mennyire sikerült, majd meglátjuk.

T. olvasóink közül bizonyára sokan saját tapasztalásból ismerik már a kiállítást, mások ezentul fogják meglátogatni s így saját ítéletet alkothatnak róla. Leírásunk tehát leginkább azoknak szól, akiknek nincs alkalmuk a kiállítást felkeresni; célja azonban az

is, hogy a kiállítást néhány általános szempontból bírálat tárgyává tegyük.

A kiállítás a bécsi Praterben az 1873-ban épült rotunda körül csoportosul. Az északi kapun a kiállítás területére lépve, mindjárt szembeötlik az a kiállítási épület, amely bennünket elsősorban érdekel: a magyar vadászkastély. Ebben megtaláljuk mindazt, amit Magyarország kiállított, a többi pavillonban — Frigyes főherceg és Hohenlohe Kraft herceg házáitól eltekintve — magyar kiállítási tárgyat nem találunk.

A magyar pavillon, amely a kiállítás leglátogatottabb épülete, a kiállítási tó partjához közel épült Fischer József műépítész tervei szerint. Cyklopsz-fal utánzatából készült földszintre könnyedebb szerkezetű emelet következik, amelyet vörös színű, egy kimagasló és több kisebb toronnyal bíró tetőzet zár le. A főkapu mellett két medvének szoborműve fogadja a látogatót.

Az épület közepét üvegtetővel borított udvar foglalja el, amelyben Magyarország vadászható állatai vannak kiállítva biológiai csoportozatokban. Az állatok Rozsonovszky Frigyes ismert preparátor művei, míg a táj Spannraft Ágoston festő tervei szerint készült. Ezen a biológiai kiállításon áthaladva, egy alaguton át a mesterségesen világított diorámákhoz jutunk; ezek hangulatos kivitelben a következő jellegzetes jeleneteket idézik föl előttünk hazánk állatvilágából: 1. az Alföldön delelő tuzokescsalád; 2. hajnali siketfajddürgés, a néző felé közeledő medvével, ami kissé halmozott összeállítás és a figyelem megoszlására vezet; 3. küzdő szarvasok körülálló szarvastehenekkel; 4. nyírfajdkakasok küzdelme; a figyelmet itt is elvonja egy, az előtérben leselkedő hiúz; 5. szlavoniai tölgyesnek jégborította alján éjjel farkasok üvöltenek.

A magunk részéről előnyt adunk az oly diorámáknak, melyek minden halmozástól menten egy-egy állatfajt mutatnak be természetes környezetében. Különösen a síkságon élő vadfélék mutatathatók be legczélszerűbben ekként, amidőn a mérhetetlen Alföld illuzióját kell a szemlélőben felkelteni, ami nem lehetséges, ha néhány lépésre már a hegységi panoráma zavarja a képzeletet. A vadfélék halmozásának csak a vízi vadnál ismerjük el a jogosultságát, minden más esetben igen könnyen az erőltetett egybeállítás benyomását nyerjük.

A magyar vadászcastély nappali világításu nagy biológiai csoport minden szépsége mellett szintén abban a hibában szenved, hogy az előtere kissé zsufolt és itt pl. vízi állatokat és agaraktól hajszolt nyulat látunk, amelyek a háttérben közvetlen közelben emelkedő hegyekkel és a rajtuk legelésző zergékkel nem harmonizálnak. Teljes képet egy ország vadászható állatvilágáról, amidőn oly óriási ellentéteket kell felölelni, aránylag szűk helyen adni nem lehet. Ezért részünkről főként az Alföld és dombvidék állatvilágát inkább diorámaszerűen vélnők bemutatandónak, de úgy véljük, hogy a hegyvidéki fajok is jobban érvényesülnek így, amidőn a művész ecsetjének az illuziót keltő környezet elővárázsolásában térbelileg nincsenek oly korlátok szabva, mint a sziklákat utánzó gipsz- és masé-munkásnak.

Mindez azonban csupán egyszerű nézetnyilvánítás és mitsem akar levonni abból az elismerésből, ami a magyar kiállítás rendezőit a kiállításnak ezért a részéért is kétségtelenül illeti. Aligha csalódunk, ha a jó bécsiek és a kiállítás vendégei általában, a magyar kiállításnak éppen ezért a részéért keresik fel oly feltűnő sűrűn — politikai meggyőződésüket szegre akasztva — a magyar kiállítást.

A kiállítási épület halljában és a szomszédos teremben iparművészeti termékeket találunk, amelyek azonban nélkülözik a vadászati vonatkozást. Egyebekben a vadászattal kapcsolatos magyar ipart sajnosan nélkülözzük kiállításunkban. Ezen a téren még majdnem teljesen reá vagyunk utalva az importra. A fegyver- és gépgyárrészvénytársaság vadászfegyverei és egy-két más hazai eredetű ipartárgy ezen a tényen keveset változtat.

A halltól jobbra a harmadik terem magyar vadászok exotikus és sarkvidéki vadászszákmányait tartalmazza.

A történelmi vadászat termében a Nemzeti Múzeum, néhány vidéki intézet, főuraink és mások tulajdonában levő érdekes régi fegyverek, puskaporszaruk és egyéb vadászati eszközök kerültek kiállításra. A terem falát Vörös Zoltánnak a „Rege a csodaszarvasról“ című ötosztásu képe díszíti, amely mintegy a Hubertus legendának ősmagyar pogánykori változata.

A történelmi vadászathoz csatlakozik Nadler Róbert vadászszobája, főként butoriparunk termékeivel.

Az emeletre menve, elsőnek Ő Felsege a király gödöllői vadászatainak emléktárgyait látjuk összegyűjtve. A boldogult Erzsébet királyné életében tartott vadászatok ábrázoló festmények és vadásztrófeák kötik le figyelmissé.

Az emeleti helyiségekben találtak helyet nagyobb uradalmaink kiállításai is, így József főherceg kistapolcsányi uradalmáé, a Coburg hercegi uradalmaké stb. Feltűntek nekünk a Festetich Tassilo gróf keszthelyi uradalma által kiállított igen erős szarvasagancsok. Igaz, hogy — ha jól emlékszünk — mintegy 25—30 év előtt zsákmányul ejtett példányokról valók.

Az emeleten van az erdészeti főiskola és az erdőéri szakiskolák kiállítása, amely igen gazdag mindenféle kisebbített méretű szemléltető mintákban.

Pausinger Károly m. kir. főerdőmérnök a boldogult Rudolf trónörökös egykori híres görgényi vadászataira vonatkozó számos emléktárgyat állított ki.

A kiállítás rendezésének érdeme ismét *Földi* János m. kir. főerdőtanácsosé. E téren való kiváló jártassága annyira közismert a korábbi kiállításokról, hogy olvasóink előtt külön kiemelésre alig szorul. Valóságos specialistája ő a kiállítások rendezésének, aki újabban — a különféle kiállítások halmozódása következtében — majdnem kizárólag e téren működik. A kiállítás előkészítésében és rendezésében azonban igen lényeges működést fejtett ki *Clement* Károly m. kir. erdőmérnök is, valamint a rendezés későbbi szakában *Pfeiffer* Gyula m. kir. főerdőmérnök.

Néhány szót még a kiállítási katalógusnak szentelünk. Általában a magyar nyelv szempontjából sajnálattal tapasztaltuk ebben is azt a vadászati irodalmunkban újabb időben elharapódzott helytelenséget, amely *vad* helyett minduntalan *vadakról* szól. A vad mint gyűjtőfogalom tudunkkal és nyelvérzékünk szerint nem alkalmazható többes számban. A magyar ember nem *üz vadakat*, ami alatt valamely Cooper-elbeszélés vad embereit érthetjük, de vadászható állatot nem. Nem beszélhetünk pl. *szörmés vadakról*, hanem csupán szörmés *vadról* stb.

A katalógust *Bolyki* Miklósnak „A vadászat multja Magyarországon” című leírása nyitja meg. Érdekes összefoglaló képet ad ez a közlemény a magyar vadászat multjáról. Az Árpád-házbeli,

anjoukori királyok, Mátyás az igazságos egyaránt szívesen hódoltak a vadászat örömeinek, de sűrűn rándult át e célból némelyik Habsburg-házbeli uralkodó is Magyarország területére. A vadászati módok közül a lóháton való vadászat divott legrégebben, kutyával vagy sólyommal, csak későn honosodott meg a vadnak ponyvák közé való terelése és ily módon való elejtése. Apró vadra tompa nyilakkal vadásztak elődeink, Erdélyben még a XVII. században is.

A vadászat jelenével *Sugár* Károly foglalkozik a katalógus következő közleményében. Főérdekessége ennek a közleménynek az a kísérlet, hogy a hazai vadászat közgazdasági jelentősége számokban kifejeztessék. Ez a dicséretes szándék a vadászati statisztika mai, nemcsak nálunk, de a nyugati államokban is kezdetleges állapota mellett teljesen meg nem valósítható. A vadászat jelentősége és gazdasági szerepe tehát illusztrálható, de ma még nem tartunk ott, hogy közgazdasági mérlege számokban kifejezhető volna. Több ily kísérletet láttunk már, de valamennyinek az volt a közös vonása, hogy csupán a vadászat aktiváit könyvelte, a passzívák, mint pl. a vadtenyésztés tulhajtásával járó károsítások pénzértéke, a vadászatra fordított költségek, a vadkártérítés stb. figyelmen kívül maradtak.

Ebből a szempontból tehát *Sugár* adatai sem fogják a közgazdát kielégíteni, bár az olvasó a szorgalommal egybegyűjtött és tömören csoportosított adatokat tetszéssel fogadja. Van azonban e statisztikai adatok között több olyan, amelyet megjegyzés nélkül nem hagyhatunk s amely a maga nyers összegében határozottan megtevesztően hat. Statisztikánk nem tesz különbséget vadászfegyver és katonai fegyver, vadásztöltény és katonai töltény között. Ez a hiánya statisztikánknak a katalógusban figyelmen kívül maradt s így vadászati fegyver- és felszerelési iparunkat teljesen téves színben feltüntető adatok foglaltatnak benne. Így pl. a kivitel tárgyalásánál a kézi lőfegyverek kivitele 1893—1909. évekre vonatkoztatva évi 183.300 K-tól (1907) 2,271.100 K-ig (1909) emelkedő összegekben, összesen pedig 17 évre 10,018.400 K-ban van kimutatva. Sajnos, a puskaműves mesterség hazánkban nem oly virágzó iparág, hogy ekkora összegű kivitele, sőt hogy egyáltalában számottevő kivitele volna. Alig csalódunk tehát, ha a kézi lőfegyverek kivitele címén felsorolt összegeket a vadászat vagyon-

lapjáról töröljük és a magyar fegyvergyár katonai fegyverosztálya javára írjuk át.

Hasonlóan vagyunk a kész (töltött) töltényekkel. Roppant hullámzó tételek, aszerint, amint tölténygyáraink külföldi katonai rendelésekkel el voltak látva, vagy nem. Így pl. a kivitel ebben a cikkben 1906-ban 10,659.456 K, 1907-ben már csak 69.600 K. Szóval az ily czimen 17 évi kivitelként kimutatott 36,729.641 K-t is javarészt törölnünk kell, annál is inkább, mert készen töltött töltényt vadászati célokra (a golyós fegyverek töltényeitől eltekintve) nálunk gyárilag még nem készítenek. Ha pedig az üres töltényhüvelyek statisztikáját nézzük, úgy a messze tulnyomó behozatal rögtön szemünkbe ötlük.

A statisztikai adatokat tehát komoly figyelemre számot tartó és több nyelven kiadott közgazdasági tanulmányban csak kellő óvatossággal szabad felhasználnunk.

Érdekesek a vadászati bérjövedelemre vonatkozó adatok. A vadászati törvény értelmében bérbeadás útján értékesített községi és közbirtokossági területek és a 200 holdnál kisebb földbirtok 276 millió kat. holdat tesz ki Magyarországon és bérjövedeleme 1908-ban kerekén 22 millió K-t tett ki, vagyis holdanként mintegy 7 fillért. A magyar állam tulajdonát képező, részben pedig a kormány fenhatósága alá tartozó vadászterületek kiterjedése 24 millió hold, jövedeleme 1908-ban 222.160 K-val, holdanként 9 fillér. Mindez nyers jövedelem, amelyből a kiadások még levonandók.

Az önállóan kezelt magángazdaságok területe 188 millió hold, amelynek vadászat utáni jövedelmét *Sugár* évenként és holdanként 20 fillérre, tehát összesen 376 millió koronára teszi. Bár ez az adat felvételeken nem alapszik, mégis nem akarjuk kétségbevonni, ha nyers és nem tiszta jövedelemről van szó, ami a leírásból csak közvetve következtethető.

Ellenben határozottan tévedés volna általánosabb értelemben elfogadni a szerzőnek azt az állítását, hogy egyes „uradalmaknál házi kezelés mellett a vadászat évenként és holdanként 5—10, sőt 15 koronát jövedelmez“.

Egyes 100—200 holdas fáczánosok, különösen ha tulajdonosuk eleven vad eladásával is foglalkozik, kiválóan jó években hozhatnak ily jövedelmet, nagyobb kiterjedésű uradalmak azonban ezt

sem apróvaddal, sem fővaddal el nem érhetik, még ha tisztán üzletszerű is a vadászat kezelése. Ellenkezőleg: vadászterületeink legnagyobb részén — ott is, ahol a vadászat kezelése kiváló kezekben van — a vadászat pénzügyi mérlege erősen passzív. Nyilvánvaló, hogy a szerző is csak egyes kiemelkedő kivételekre gondolt, mert a magánkézben lévő vadászterületek átlagos évi (nyers) jövedelmét máskülönben 20 filléرنél bizonyára többre tette volna.

Elismeréssel kell konstatálnunk, hogy a katalógus nem tér napirendre a fővad tulszaporodásából származó bajok felett, sőt azokat igen találóan jellemzi. Hogy számszerint a vadászat közgazdasági mérlegének teherlapjára nem írja azokat, azt rossz néven nem vehetjük, hiszen erre nézve a külföldi irodalom sem nyújt még példát.

Az ismertetés ezeken kívül az orvvadászattal, a vadászati védegylettel, a vadásztársaságokkal, a vadaskertekkel és fácánosokkal, a kincstári erdők vadászatának jelenlegi értékesítési módjával, a madárvédelemmel és a vadászati szakoktatással is foglalkozik.

Csak ez utóbbira nézve van még megjegyzésünk. A leírás megállapítja, hogy az erdészeti főiskola rendelkezésére álló vadászterületek „a mai kor igényeit már nem képesek kielégíteni, mert — mint azt a főiskolából kikerülő erdőmérnököknek a vadászat irányában megnyilvánuló csekély érdeklődése bizonyítja — ma már nem alkalmasak arra, hogy a vadászat iránti szeretetet bennük felkölteni és velük a vadászat minden ágazatát megismertetni lehessen“.

A Selmezbánya tőszomszédságában a főiskola részére kínáló vadászterületek tényleg nem éppen eszményiek, de viszont a főiskolai oktatás célja nem is lehet az, hogy perfekt vadászokat neveljen.

Erre csak a gyakorlati szolgálat alkalmas és ahol ez ebben a tekintetben megfelelő, ott erdőmérnökeink sem járatlanabbak a vadászat mesterségében, mint külföldi társaik, amint ezt számos vadászati tekintetben jól adminisztrált magánbirtok és az állami birtokoknak az a része bizonyítja, ahol az erdőtisztéknek még van alkalmuk vadászni. De éppen az a baj, hogy az állam szolgálatában álló erdőtisztéknek nagy része a mai rendszer mellett ki van zárva a vadászat örömeiből, vagy csak oly körülmények között vadász-

hatnék, hogy arról inkább lemond. Erre vezethető főként vissza az a helyenként az erdőtisztekre kényszerített közöny a vadászat iránt, amelyről — annak valódi okaira reámutatva — magunk között, hazai szakirodalmunk kereteiben beszélhetünk, amelyet azonban nézetünk szerint nem szabad mintegy nemzetközi fórum előtt, a kiállítási katalógus többnyelvű kiadásában felemlíteni, mert ez széles körök előtt meg nem érdemelt ferde világitásban tünteti fel a magyar erdőtisztí kart.

Ámde talán tulságosan el is mélyedtünk a magyar kiállítás katalógusának utvesztőjébe!

Térjünk tehát vissza a kiállításba.

Hazai vonatkozású kiállítást látunk még Frigyes főherceg bellyei, magyaróvári és véglesi uradalmainak, valamint Hohenlohe Kraft herceg külön pavillonjaiban. Előbbi a baranyamegyei parasztházak külsejével bír s legkiválóbb tárgya a Bellye vidéki tájat ábrázoló dioráma szarvasjelenettel. A Hohenlohe-pavillon erősen tagozott, fából készült vadászlak, amelyben szintén a rendkívül hangulatos diorámák, különösen azonban a hatalmas bölényeket ködös havasi tájban bemutató kép ragadta meg figyelmünket. (Moser és Gilhofer díszletfestők művei.)

Ezzel áttérhetünk a külföld vadászati kiállításainak tárgyalására. Vegyük elsősorban az osztrák „birodalmi ház“ (Reichshaus) termeit szemügyre.

Egyszerű elrendezésű, nagy, világos termek, amelyekben a kiállított tárgyak jól érvényesülnek. Az első teremben az állami és alapítványi birtokok kiállítása van: az állami erdők térképei, statisztikai adatok, igen szép tájkép-diapozitívek, kerítésminták stb. Nem valami gazdag, de komoly kiállítás. A további termek mindegyike egy-egy tartomány kiállítását tartalmazza. Bár a vadászat történetének külön pavillonja is van, mégis az osztrák ház termében is erősen kidomborodik a retrospektív jelleg. Látszik, hogy egyes tartományokban a vadászatnak nagy multja van. Különösen Csehország kiállításában nyertük ezt a benyomást s e nagy multnak tudjuk be azt, hogy ott a fejlődés során már a degeneratív jelenségekig jutottak. Ilyennek kell minősítenünk Hohenlohe Schillingsfürst Ernő herceg podiebardi uradalmának azt a kísérlétét, amely szerint egy kengurufajt, egy antilopot és a struczot

honosította meg. Az állomány 30, 150 és 15 darab. Nem tehetünk róla, talán ósdi felfogás, de mi mindenütt csak a természetől ott őshonos állatfajokat látjuk szívesen a vadászterületeken s különösen az oly messze elűtő fajok tenyésztését tartjuk a tulfejlettség jelenségének.

Felsőausztria, Salzburg kiállításában sok igen szép régi fegyver és butor van, míg Galiczia és Bukovina kiállításában szép állatcsoportok (küzdő szarvasok, farkas, medve) és nagyon kiváló agancsok tűnnek fel. Steiermark kiállítása aránylag szűk teremben vadászkunyhót mutat, mely a mögéje festett szép tájképet teljesen elnyomja.

Ő Felsége *mürzstegi vadászlakát* állította ki, hű ujjraépítésben, az eredeti butorzattal; ebben feltűntek nekünk a gyönyörű fafaragásos képek, a szép havasi fenyőbutorzat, amelyet azonban a király hálózobájában egyszerű vaságy pótol.

A kiállítás osztrák részéhez tartozik még *Schwarzenberg* herceg pavillonja (képek, remek régi fegyverek, részben igen szép *régi* agancsok), az alsó-ausztriai iparfejlesztés pavillonja és a rotunda nagy iparkiállítás, amely csak igen kis részben német birodalmi. Ez az iparkiállítás nagyméretű és csak igen kis részben vadászati és turisztikai vonatkozása. A női kalapok és fűzők nagy tömegét pl. csak a rossz nyelvek hozhatják a vadászattal összefüggésbe.

Az osztrák *fegyveriparról* is meg kell emlékeznünk, amely a fegyverpavillont majdnem teljesen kitölti. Első helyen áll a közép-termet elfoglaló steyeri fegyvergyár kiállítása; gépfegyvert, automatpisztolyokat, tanulságos fegyverátmetszeteket és vadászati célokra a kedvelt Mannlicher-Schönauer golyós fegyvereket állított ki. Egy termet a ferlachi fegyveripar olcsóbb termékei foglalnak el. Fükert Gusztáv (Weipert, Csehország) ismert kitűnő koronafegyverei mellett ott szerepel továbbá Peterlongo I. (Innsbruck), Novotny I. (Prága), aki a lüttichi Scholberg-cég gyártmányait is kiállította, Kalezky özv. (Bécs) új rendszerű, szilárd csövű kettős golyós fegyverekkel stb.

A német fegyveripar (Brennecke-Leipzig és Sauer & Sohn Suhl) szerényen a rotundában huzódik meg.

Mellesleg mondva azonban a kiállítás legremekebb fegyvereit nem itt, hanem az angol pavillonban láttuk (Holland & Holland gyártmányai).

Bosznia és Hercegovina pavillonjában a diorámák dominálnak. Összesen hat dioráma ábrázolja az annektált tartományok gazdag faunáját: 1. Sziklás vidék zergékkel. Alól farkasok támadnak egy vasba jutott medvét. 2. Bosnyák kovás puskával pokróczból készült ernyő mögül lesi a szirti foglyokat. 3. Keselyük lődögön. 4. Adria partja fókákkal (*Pelagius monachus*). Ez a fóka-faj néha a Narenta folyóba téved. 5. Vizi vad. 6. Súlyomvadászat. Egyebekben sok a keleti fegyver és szőnyeg.

A *német birodalom háza* (*Deutsches Reichshaus*) mondhatnókong az ürességtől. A németek ugyancsak nem erőltették meg magukat. Amit kiállítottak, az bár igen értékes anyag, majdnem kizárólag retrospektív jellegű. Régi idők emlékei azok a hatalmas szarvasagancsok, amelyek a német császár, a hesseni és mecklenburgi nagyherceg, a szász király (*Moritzburg!*) és Arco-Zinneberg gróf gyűjteményeiből valók. 26, 28, sőt 36 végű is akad köztük s ha a jelenkori agancsok közül Montenuovo herceg szálkai 22-ese, amelyet több kiállításunkról ismerünk, vitte el a rekorddíjat, úgy a régebbi trofeák közül határozottan a németeké a pálmalevél. Régi idők emlékének vagyunk hajlandók tartani az előcsarnokban tartott két bölényt is, de ebben tévedünk, mert ezeket II. Vilmos császár lőtte Pless herceg sziléziai birtokain.

A német kiállításához tartozik még az u. n. *bajor ház*. Nem éppen tetszetős külsővel bíró nagy vadászlak a bajor butoripar termékeivel. Egyébképen vadászati vonatkozású tárgyat alig tartalmaz.

Olaszország kiállításában ismét egy dioráma köti le figyelmünket: kőszáli kecskék a piemonti alpokban. Az olaszok hagyományos madárpusztítására csupán egy nagy, 3—4 *m* hosszú, mintegy 4 *cm* kaliberű puska emlékeztet, amelyet a lagunákban tanyázó vizi vadra szoktak a csónak orrára erősítve használni. Állítólag 50—60 darab kacsát lönek így egy lövésre.

Az *angol pavillonban* a már említett szép fegyvereken kívül régi képek és exotikus trofeák, mint orrszarvu, elefántagyarok, viziló, oroszlán, tigris, valamint halászszerszámok tűnnek fel. Ehhez egészen hasonló az exotikus vadászat pavillonja.

Kanada kiállításában a hosszú, de vékony szarvasagancsok tűnnek fel, továbbá jávorszarvasok stb.

A *francia pavillon* a st. germaini erdő „La muette“ nevű vadászkastélyának a mása. Főként régi gobelineket és egyéb vadászati vonatkozású műtárgyakat tartalmaz.

A *svéd kiállításon* Stockholm diorámája fogad. A vad közül a jávorszarvas dominál, amely szép példányokban került bemutatásra. Sok a szörmféle, továbbá gyönyörű képek északi vidékekről, butorok, a Sjögren-fegyver stb.

A *norvég kiállítást* a Wiking-hajó, régi fegyverek, több dioráma teszi érdekessé.

Perzsiának is van külön pavillonja, de bizony csak perzsa-szőnyeg van benne, a vadászatnak nyoma sincs.

A *vadászati szakoktatás* kiállítása meglehetősen szegényes; kitömött állatok, állatvédelmi táblák, rovarok, fogak, agancsok fejlődése, rovargyűjtemények, vadtápszerek, fényképek és ehhez hasonlóak láthatók benne.

Igen érdekes a *történeti vadászat* pavillonja. Őskori állatok, cérvus megaceros, ursus spelaeus csontvázai, őskori fegyverek, nyilak, ijjak, lándzsák, művészies kivitelű kovás fegyverek, egyiptomi vadászati vonatkozású rajzok, a vadászatot tárgyaló régi művek mindmegannyian bő anyagot nyújtanak a tanulmányozásra. És mégis hézagos ez a kiállítás is. Csak ha az egyes nemzetek kiállításaiiban szétszórt történeti anyag is itt lenne egybegyűjtve és rendszerbe foglalva, nyernénk tökéletes képet a vadászat multjáról.

A *vadászati irodalom és statisztika* pavillonjában többek között szent Hubertus családfája a jelenkorig továbbvezetve, valamint a reávonatkozó régi iratok kötik le érdeklődésünket. A vadlövésre és fogyasztásra vonatkozó számos statisztikai tábla leginkább Ausztriára vonatkozik, úgyszintén a vadászati egyletekről szóló adatok is.

Nem feledkeztek meg arról sem, hogy a vadászat a művészetnek mily háladatos tárgyakat nyújt. Ennek bizonyítéka a *festőművészeti és iparművészeti pavillon*. Előbbiben igaz élvezettel szemléltük a régebbi mesterek műveit. Hamiltontól kezdve Makartig, Pausinger, Dombrowszki és sok más művész bámulatosat teljesített a természet élethű vászonravetésében. Ellenben nem tudtuk, hogy kaczagással vagy borzadálylyal fogadjuk a modern festőművészet

termékeit. Az u. n. Klimt-csoport valóban bosszantó lehetetlenségeket állított ki. Teschner Műnchhausen-képeit még elfogadjuk, de a többi igazán nem érdemi meg, hogy szót vesztegensünk rájuk.

Az *iparművészeti pavillonokban* a grafikai művészet, az ötvösmesterség, az üveg-, porcellán-, papir- és bőripar és az ékszerészet mutatja be valóban szép készítményeit.

A szabadban *vadaskert* is van, különféle rendszerű kerítésekkel. Szarvas, őz, mufflon, vaddisznó, ragadozó madarak, fácánok láthatók ott.

Külön pavillonja van még a vadértékesítésnek és a szőrme-kereskedelemnek is.

Mindez azonban körülbelül csak a felét tölti be a práterbeli nagy kiállítási területnek, különösen ha figyelembe vesszük, hogy a rotunda belseje kong az ürességtől. A terület másik felét a tömredék vendéglő, kávéház és mulatóhely foglalja el. (Lunapark, négerfalu, mozi stb.). A kiállítás egyik főújtját a táplálkozás útjának (Avenue der Ernährung) nevezte el a kiállítás rendezősege, amely bőven gondoskodott a különben elég jó étvágyu vadászközönség táplálkozási és mulatozási vágyának kielégítéséről. Ez ugyan némi csorbát ejt a kiállítás komolyságán, de megfelel Bécs idegenforgalmi érdekeinek.

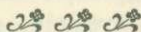
Egészen véve azzal a benyomással hagytuk el a kiállítást, hogy az egyes részletek minden érdekessége mellett s a rendezők hangyaszorgalma daczára, a főurak kastélyaiban még sok, igen sok kiállításra való tárgy rejtőzik s hogy a külföld résztvétele sem teljesen kielégítő. Ennek következtében nem is sikerült a kiállítással a Práter adta nagyon tág kereteket tömör és átnézetes módon betölteni. Mintha az a fáradtság, amely más téren a kiállítók részéről észlelhető s amely a kiállításokat, különösen pedig az általános jellegű kiállításokat költségességük miatt már megelégette, bizonyos mértékig itt is érezhető volna.

A kiállítás azt a célját, hogy a vadászat közgazdasági szerepét kimutassa, csak pozitív irányban teljesíti. A vadászat szép oldalai, haszna bemutatásra került, ellenben teljesen megfeledeztek a vad által okozott s úgy nálunk, mint a külföldön, különösen erdőgazdasági tekintetben, türhetetlenné váló károkról, vagy igen

jól el tudták az erre vonatkozó tárgyakat rejteni. Kerestük ebben a tekintetben legalább a hyloservin és ehhez hasonló óvszerek kiállítását, de erre sem akadtunk reá, mert vagy nincs, vagy legalább lehetőleg szerényen huzódik meg valahol.

A kiállítás tervezetében volt az erdő- és mezőgazdaságnak is külön osztálya. Ez teljesen elmaradt s ezt természetesen is tartjuk. Mint a vadászat függeléke, egy nemzet sem kívánta bemutatni mező- és erdőgazdaságát, még a kiállítást rendező Ausztria sem. Nem is lehetett volna az erdőgazdaságnak ott más szerepe, mint éppen károsodásait bemutatni, de ezzel mintegy ünneprontó lett volna s ily értelmű bemutatkozásából a kiállítás rendezői valószínűleg nem kértek volna.

Ezek a pártatlan közgazdasági szempontból tett megjegyzések azonban nem változtatnak azon, hogy a rajongó vadászember, aki kedvelt multságáért él-hal és a testedző nemes foglalkozás kedvéért szívesen ringatózik közgazdasági tekintetből illuziókban, igen sok szépet és érdekeset lát a bécsi kiállításon, amely a megtekintésre mindenképen érdemes.

Dalmáciai erdei munkások római emlékei időszámításunk első századából.

Irta: Téglás Gábor.

A Traján-oszlop képsorozataiból jól ismerjük az előrehaladó légionáriusok erdőirtásait. Bizonyos, hogy e külön bemutatást érdemlő képek szerint a római hadsereg bevala rendezve az erdőértékesítés műszaki szolgálatára s a modern hadsereg *pionierjainak* megfelelő csapatok rendszeresen ki valának képezve az erdőhasználat műfogásaiban s a fadöntéstől a megmunkálás minden ágában otthonosak valának. A más alkalommal bemutatandó hadjárati példák mellett azonban békeidőben is csakugy továbbfolyt ez a kiképzés és gyakorlatozás. Erről a hadsereg sirkövei szolgáltatják a legmeggyőzőbb dokumentumokat. Akárhányszor t. i. az illető katona rangját, alkalmaztatását nem a szövegben örökíték meg, hanem képes ábrázolással tárják elének.

Igy a Pettaunál, Prágerhof szomszédságában állott *Poetovio*-nál egy lovassági zászlótartó (*vexillifer equestris*) ebbeli minőségét az illetőnek lovasképén ábrázolák. A lovas t. i. jobbában zászlót lenget, s abban ezen betűsoport:

VEX = vex(illifer)

EQ = eq(uestris)

olvasható. (*Corpus Inscriptionum Latinarum* III. 4061). Az ilyen szolgálati minőséget Aquileiában a légió IIII Flavia nyugalmazott aquiliferének sarköve két oldalán szintén a zászlós képre vésett rangjelző betűk fejezik ki, ilyen formán:

EX

AQVIL(ifer)

Ilyen képes ábrázolások őrizték meg a dalmáciai Burnum légió táborában, Zárától (Zader) keletre a leg(io) XI C(laudia) két erdei munkára alkalmazott katonájának emlékét. Ezeket a knini horvát régészegylet muzeumában (Hrvatsko stari navsko društvo Kninu) őrzött s a Kállay Bénéjmin nevét megőrkítő serajevói muzeumnak Hoernes Móríciz szerkesztésében megjelenő kiadványai¹⁾ VII-ik kötetében Patsch Károlytól olvasható értékes tanulmányából be is mutathatjuk.

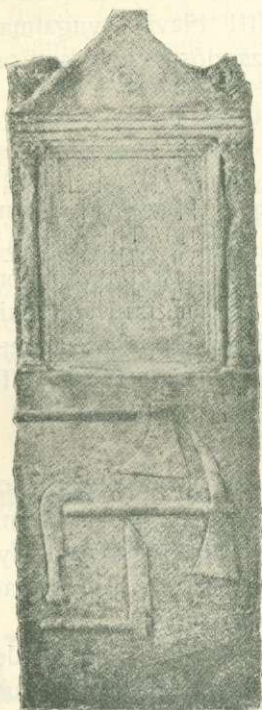
A légió XI. Claudia időszámításunk első századának utolsó negyedében már elhagyta Dalmáciát s az aldunai őrvonalat mind hevesebben ostromló (Silistra) dákok ellen Durostorumba helyeztetvén el, sarkövei kiállításukkal, stilusukkal mind az első századot képviselik s ennyiben is megérdemlik a bemutatást.

Az egyik így szól: L(ucius) Flavius L(uci) f(ilius) Fabia Valens Heraclea mil(es) leg(ionis) XI C(laudiae) p(iae) f(idelis) centuria Jul(iae) Prisci an(norum) XLII stip(endiorum) XXII (Centuria) Julia Prisci h(eres) f(aciendum) clusraet, L Flavius Vaters, tehát Heracleából (Sentica) maczedoniai városból való s a leg. XI Cl. piaef(idelis)-ben Julius Priscus centuriájában szolgálva, 42 éves korában,

¹⁾ Wissenschaftliche Mittheilungen aus Bosnien und der Hercegovina. Herausgegeben vom bosnisch-hercegovinischen Landesmuseum in Sarajevo. Redigirt von Dr. Moritz Hoernes. Siebenter Band mit 3 Tafeln und 305 Abbildungen im Text. Wien 1900. In Commission bei Carl Gerolds Sohn, Dr. Carl Patsch: Archaeologisch-epigraphische Untersuchungen zur Geschichte der römischen Provinzen Dalmatiens. IV. Theil.

22-ik szolgálati évében halt el. Emlékét szokatlan módon az örököséül kijelölt centuria (század) készítette.

Az emlék készítettői azután a díszes kiállítású sarkó alján alkalmaztatását eme négy szerszámmal: t. i. bárddal (ascia), alatta

1. ábra.

2. ábra.

a csákányfejszével (Kreuzhaue), a hasító késsel (Kliebmesser) s balra a kaczorral (Hippe) jelölték meg. (1. ábra.)

Még jellemzőbb a katonai erdőőr osztály mivoltára a másik, bár egyszerűbb és töredékesen ránk maradt sarkó.¹⁾ (Lásd 2. ábra.) Lucius²⁾

¹⁾ Wissenschaftliche Mittheilungen aus Bosnien und der Hercegovina. VII. 1890. 75. I. Fig. 46.

²⁾ Ugyanott 76. I. Fig. 47.

Men(enia) Ve(rus¹) Feltr(ia) mil(es) leg(ionis) Cl(audiae) p(iae) f(idelis) stip(endiorum) XVI h(eres) p(osunt). Az illető tehát Feltriából, illetőleg Feltrisből (a Tiberis mellett, hol Holtumna etruszk isten-asszony temploma pompázott) (l. a Corpus V. 196. lap) származott. Ennek sirirata alatt három jellemző erdőlő és faértékesítő szerszám van kivésve, úgy mint: a fadóntó fejsze, könyökvas a derékszőg mérésére és a hatalmas ácsfuró. Mindezen szerszámok a limes germanicus ásatásaiból is gyakoriak. Így Homburg von der Höhe mellett, a hires Saalburg limes castellumból Jacobi ascíát (Das Römercastell Saalburg bei Homburg vor der Höhe 206. I. Taf. XXXIII. Fig. 11, 13, 14), szekerczefejstét (dolubra 206, 218 I. Fig. 32 u. 1), hasító szekerczét (209. I. Fig. 28 u. 23, 24, 213. I.), kaczrot (206. I. Fig. 27 u. 4 Taf. XXXIII. u. 17, 207. I.) és furót (209. I.) is közölt. A bemutatott L. Flavius Valens és L. Verus, tehát a *fabri lignorii* csapatához tartozának, minthogy a hadsereg az ilyen hidépítésnél, várak emelésénél nélkülözhetetlen²) munkákra így gyakorlá be és biztosítá a munkáskezet s a kőmunkásoknak: a *faber marmoris*-oknak képét is birjuk ugyancsak Burnumból.

Ezek az erdőlő, csiszoló szerszámok egyuttal kézzelfogható hirnőkei a Krisztus utáni első században a Zenggtől be Bihac felé még teljes virulásukban állott erdőségeknek is. Burnum környéke ma kopár sziklálknál egyebet nem mutat, holott a légio XI. Claudia legénységének egy részét ott *erdőmunkákra* használhatták időszámításunk első századának derekán. A knini kerületbe tartozó Vedropoljeról Kninben, a francziskánusoknál egy 1890. év október havában előkerült érdekes határigazító emlékkő látható, mely az itt díszlett *Quercus robur* tenyészetnek érdekes hirmondója. Augustianus Bellicus tartományi pénzügyigazgató: proc(urator) Aug(usti) ugyanis a légio rétjei és a flavius marcianusiak *Roburetum* nevű tölgyese közé illeszté a határjelt. (Inte)r (p)rata leg(ionis) (e)t fines Roburete Fla(vii) Marc(ianis) per Augustianum Bellicum pro(curatorem) Aug(usti).³)

¹) Wissenschaftliche Mittheilungen aus Bosnien und der Hereegovina. VII. 1890. 76. I. Fig. 47.

²) Marquart-Domaszewski: Römische Staatsverwaltung II. 553. I.

³) Corpus Inscriptorum Latinorum. III supplem. p. 2167 u. 13250.

Kétségtelen tehát, hogy a rómaiak még terjedelmes és *Roburetus*-nak nevezett tölgyeseket találtak a dalmát partok s Bosznia-Herczegovina szikláin s a későbbi nemzedékek terhére esik a karsztosodásnak ma ott oly lehangoló sivársága.

Ez a *Roburetus* erdőnév eszünkbe juttatja a mi népies neveink tömegét is. Ilyenek a *Makkos* nevek: *Makkos* tanya Nyirbogdányban, Szabolcs vm., bogdányi j., és *Őrszentmiklós* Pestpilissoltkiskun vm., váczy j.; *Makkod* t. Nádudvaron, Hajdu vm., hajduszoboszlói j.; *Makkoshát* p. Ujkigyóson, Békés vm., békéscsabai j.; *Makkoshetye* kisközség, Sopron vm., csepregi j.; *Makkosjánosi* kisközség, Bereg vm., tiszaháti j.; *Makkoskert*, kertészlak Kiszántón, Bihar vm., mezőkeresztesi j.; *Makkostag* tanya Kóny, Győr vm., Kősziget, csallóközi j.

Ilyen a *Tölgyes* is. Tölgyes kisközség, Hont vm., szobi j.; majd Szatmár vm., nagysomkuti j.; Vas vm., muraszombati j.; Tölgyes t. Gégényben, Szabolcs vm., nyirbogdányi j.; Tölgyes dülő *Iza*, Máramaros vm. huszti j.; Tölgyes tanya Verpelét, Heves vm., egri j.; ugyanott tanya is, vadászlak Vörösberény, Veszprém vm., veszprémi j.; *Tölgyesfalva* tanya = Királyházatölgyes, Heves vm., tiszafüredi j.; Tölgyeshát t. Sarud, Heves megye, tiszafüredi j.; Tölgyeshatárrész tanya, Kolozsvár mellett, Tölgyes közs., Csik vm., tölgyesi j.; Tölgyeskaraszó u. ott; Tölgyes fűrésztelep az uzvölgyi határszorokban, Csik vm. Sőt a mocsárnevek is a *Quercus Robur* = mocsártölgyre utalhatnak. Ilyen az erdélyi fejedelmek *Mocsár* nevű erdeje Görgényszentimre alatt, Marostorda vm., mely Rákóczy György, Apaffy Mihály és neje, Bornemisza Anna gazdasági rendelkezéseiben emlékezetes. Mocsár kisközs., Bars vm., Garamszentkereszti j.; Bihar vm., lenkei j.; Ung vm., kapusi j.; Zemplén vm., nagymihályi j.; községrész *Erdőgyarakon*, Bihar vm., nagyszalontai j.; Tanya névben is gyakori Máramarosszigeten, majd Alsószinevéren, Máramaros vm., ökörmezői j.; Zólyom vm., besztercebányai j.; Óhegyen. Pusztá névben is gyakori. Ilyenek: Halászikban Nógrád vm. széchenyi j.; Jánosiban, Gömör és Kishont vm., rimaszécsi j.; Kispalugyán, Liptó vm., liptószentmiklósi j.; Kokován Gömör és Kis-Hont vm., rimaszombati j.; Mocsári erdőszlak Iványiban, Baranya vm., szentlőrinczi j.; pusztá Urajujfaluba, Vas vm., sárvári j.; *Mocsármány* kisközs., Sáros vm., alsótárczai j.; Mocsárnicza p.

Taplilucskán, Sáros vm., tapolyi j.; Mocsáros, kisközség, Krassószörény vm., bozovicsi j.; Mocsáros p. Kulassó, Nógrád vm., sziráki j.; Mocsári p., Egerfarmos, Borsod vm., egri j.; Mocsáry tanya, Pusztaszárzabőn, Heves vm., hevesi j.; *Mocsirla* (= Kis-Mocsár) kisközség, Bihar vm., beéli j.

Mindez a *Quercus robur* nagy kedveltségét, elterjedtségét illusztrálja s a knini kerületben létezett római *Roburetus* tölgyessel rokonjelentésű hazai elnevezés, aminőt határneveinkben erdészeink még többet is gyűjthetnének.

Vidéki levél.

A nyércz (Putorius lutreola L.) előfordulása a Görgény vizén.

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Az E. L. olvasói közül azok, akik sokoldalú elfoglaltságuk mellett ráérnek a vadászat és halászat nemes sportjának is hódolni, bizonyára érdeklődéssel fogják a lap sorain olvasni, hogy a görgényi kincstári halászterületen, Alsó-Fancsalon, a vidrák ellen kitett vastörök egyikében, f. évi április 8-án egy kan nyércz (*Putorius lutreola*) fogódzott meg. Miután a kis állatkát, mint görényt hozták be nekem, kiadtam a rendeletet az egyik vadőrnek, hogy a büzös jószágot ne is mutassa, hanem ha érdemes, úgy nyuzza meg, és vigye el a bőrt a szücshez kidolgozás végett. A bőr, a vadőr bemondása szerint, igen szép volt, hogy olyat még nem is látott s így csávéba került anélkül, hogy megnézésre érdemesnek tartottam volna. Erdeklődtem azonban a dolog iránt és távbeszélőn megkérdeztem az alsófancsali erdőőrt, hogy hol is fogta tulajdonképpen a ma leküldött görényt. Válaszul kapom, hogy a görényt egy vidra-kiszállóra elhelyezett vasban fogta s ő tulajdonképpen azt hiszi, hogy a küldött állat nem is görény, hanem valami kicsiny vidraféle.

Ekkor nyílt meg a szemem!

Szegény jó apámtól sokszor hallottam említeni, hogy a Görgény vidékén még előfordul a nyércz, ő látott is egyszer egyet, de kézre nem kaphatott egyet sem.

Az erdőőr bemondása után, azonnal felküldtem a szücshez a görénybőrért, tőle azt a választ kaptam, hogy nyugodjam meg, mert a küldött bőr nem görény gereznája, hanem valami kis vidra bundája, ő ugyan még olyat nem látott, de a csávázáshoz még egy pár nap kell. Addig legyen türelemmel.

S míg megjött a bőr, „Az Állatok Világá“-ból minden a nyérczre és görényre vonatkozó adatot átolvastam s midőn kezeimbe került, örömmel konstatáltam, hogy a Görgény patakán fogott állatka tényleg nyércz.

Gróf Teleki Sámuel halászbérlőnk szintén nagyon megörült a ritka fogásnak s utasított, hogy a bőrt készíttessem ki.

Ha mindjárt megnéztem volna, úgy rögtön megállapíthattam volna a tévedést, mert alul-felül egyszerűen fényes barna bundája, sötétebb farka és lábai, valamint a felső ajk és orrcsucsának két oldala és alsó ajkán a szájuzugig huzódó fehér folt s a fél uszóhártyával egybekötött lábujjak bizonyosságot tesznek róla, hogy a kérdéses állat nyércz.

A nyércz hazánkbeli előfordulására „Az Állatok Világa“ I-ső kötet 659. és következő lapjain találjuk:*)

„Hazánk hegyes-dombos vidékein valamikor gyakoribbnak kellett lennie, csakhogy ez bizony régen lehetett, mert hazai íróink már egy félszázad előtt is mint nagy ritkaságról emlékeztek meg róla. Petényi Salamon 1844-ben így ír róla: A vidramenyét igen ritka és hazai faunánkban nevezetes állatka, mely állítólag a hegyi patakokban, pl. a Poprád, Vág s Garamban itt-ott előfordul, én azonban sohasem részesültem azon örömben, hogy tudományos vizsgálataimra s nemzeti muzeumunk számára ezt megszerezhettem volna.

Hanák János 1848-ban hangsúlyozza, hogy „Honunkban a Poprád, Hernád, Vág és Garam partjain mint nevezetes ritkaság fordul elő, s legujabban Turóc vármegyében találtatott“.

Frivaldszky Imre 1865-ben csak annyit tud róla mondani, hogy Felső-Magyarország folyói és hegyi csermelyei közelében, nevezetesen a Vág, Hibicza és Garam mentében már néhányszor találtatott. Hiteles tanúsága szerint a 60-as években Pohorella

*) Szó szerint „Az Állatok Világá“-ból.

környékén, Gömör megyében még előfordult s egy Zólyom megyében, Jaszena mellett elejtett példány a bécsi császári muzeumba került.

A Nemzeti Muzeum hat kitömött példány birtokában van. *) Ezek közül négy darab 1845-ben néhai báró Révay György volt turóczmegyei főispán ajándékából került a Nemzeti Muzeumba, s az egykori feljegyzések szerint a gáderi erdőben 1842-ben löve-tett; az ötödik példányt Huszár Antal vashámori gondnok fogta Jaszenán (Zólyom megyében) egy pisztráng-patakban; a hatodik feltűnően sötét színezetű, öreg him példányt 1873-ban Máramaros megyéből, Királymezőről szerezte a Nemzeti Muzeum.

Máramaros megyében még később is észlelték, amennyiben Kardos Károly 1876-ban Sugatag vidékéről említi. Erdélyből mindössze két adat áll rendelkezésünkre, s nagyon kétséges, hogy manapság egyáltalán előfordul-e még ott.

Örülök, hogy a nyércz előfordulását a Görgény patakán és mellékvizein konstatálhatom, s ezen körülményt a Nemzeti Muzeum-nak be is jelentettem.

Megjegyzem, hogy gróf Teleki Sámuel itteni oláh vadőrei, e kis, de nagyon ritka vadat nyoma után ismerik, oláhul „mor-nyicza“ néven nevezik, de 28 évi itt tartózkodásom alatt egyet sem tudtak zsákmányul ejteni, most látták először bundáját.

Kedves kollegáim nagyon leköteleznének, ha az E. L. utján közölnék a nyércz előfordulása iránt tett tapasztalataikat.

Én a magamét örömmel megtettem.

Görgény-Szent-Imre, 1910 július hó 3-án.

Pausinger Károly
m. kir. főerdőmérnök.

---

*) Tudtommal a Mezőgazdasági Muzeumban is van egy példány.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

HIRDETMÉNY

(az 1910. évben megtartandó erdőőri és vadőri szakvizsgák ügyében).

Az erdőőri és vadőri szakvizsgák folyó évi október hó 17-én és az erre következő napokon Budapesten, Pozsonyban, Besztercebányán, Miskolczon, Kassán, Máramarosszigeten, Kolozsvárt, Brassóban, Nagyszébenben, Temesvárott, Pécssett és Szombathelyen a vármegye székházában d. e. 9 órakor fognak megkezdetni és folytatólag megtartatni.

Felhivatnak ennél fogva mindazok, akik az erdőőri, vagy vadőri vizsgát letenni óhajtják, hogy az erre vonatkozó engedély iránt a szükséges kellékek birását igazoló bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat *folyó évi szeptember hó 30-ig* ahhoz a kir. erdőfelügyelőséghez nyujtsák be, amelynek székhelyén vizsgát tenni kívánnak.

Budapest, 1910. évi július hó 9-én.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

KÜLÖNFÉLÉK.

Rektorválasztás a selmeczbányai főiskolán. A selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola tanácsa f. évi július 19-én tartott ülésén a főiskola rektorául a következő két iskolai év tartamára dr. *Fodor* László főiskolai rendes tanárt, m. kir. főbányatanácsost választotta meg.

Borsod-Gömör-Heves megyék erdészeti egyesülete f. évi június hó 19-én tartott közgyűlésének színhelyéül a természeti kincsekkel oly bőségesen megáldott Dobsinát és környékét választotta. A M. E. legutóbbi száma 64 résztvevőt sorol fel, akik között aránylag igen szép számban van képviselve a női nem is. A közgyűlésnek borhi *Borhy* György alelnök által történt megnyitása, a szokásos képviseltetések bejelentése és egyéb formaszereű ügyek elintézése után a titkári jelentésre került a sor, mely szép

szavakkal emlékezett meg az egyesületnek a tragikusan elhunyt alelnökéről, imecsfalvi Imecs Béláról.

A magánerdőtisztek helyzetének javítása, illetőleg jogviszonyaik szabályozása ügyében a mult közgyűlés alkalmával benyújtott javaslat sorsát illetőleg előadja a titkár, hogy az ügyet az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmánya is tárgyalta s a nélkülözhetlen adatgyűjtésre s a viszonyok megfelelő tanulmányozására bizottságot küldött ki, ami alapos reményt nyújt arra, hogy a javaslat a megvalósulás helyes medrébe terelődött.

Az erdőtisztek czimkérdésére vonatkozólag a Baranya-Somogy-Tolnamegyei Vadászati és Erdészeti Egyesület állásfoglalását bevárni kívánja.

A tagok száma 131, akik közül 14 az alapító tag.

A titkári jelentés után Kellner Viktor, városi erdőmester ismertette Dobsina város erdőgazdaságát. Majd az alapszabály egyes pontjainak módosítása ügyében határozott a közgyűlés, nemkülönben a pénztárnok felmentvényét adta meg, akinek jelentése szerint az egyesület vagyona ezidőszerint 6287 K 48 fillért tesz ki.

A közgyűlés az egyesület elnökéül *Gesztes* Lajos érs. erdőmestert, egyik alelnökéül pedig *Hering* Samu hercegi erdőmestert választotta.

Ezt követte az irodalmi pályázatokra vonatkozó jeligés művek bírálata. Nyolcz erdőmérnökhallgató pályázott, akik közül *Földes* Tibor nyerte el „A kései tölgy ismertetése“ czimű értekezésével a 100 koronás pályadíjat, míg *Lángos* Lajos, *Sessler* János és *Zsuffa* Béla külön dicséretben részesültek s tekintettel az egyesület szerényebb anyagi viszonyaira, elhatározta a közgyűlés, hogy az utóbbiak által irt értekezéseket felterjeszti a földmiv. miniszteriumhoz s szerzőiket jutalmazásra ajánlja.

A közgyűlést a bankett, majd pedig a kirándulások követték. Két csoportra oszlottak. Az egyik csoport a Tátrába ment s utközben *Greiner* Lajos hercegi erdőtanácsos emlékoszlopát megkoszoruzta, mely alkalommal *Gesztes* Lajos elnök igen szép, korrajznak is beillő beszédben méltatta *Greiner* Lajos érdemeit. A másik csoport Pusztamezőre rándult ki, onnan pedig a bicsárkai menházba. Másnap a Királyhegy megmászását tervezték, de a

kedvezőtlen időjárás ezt megakadályozta s helyette bejárták a leszorított tenyészhatár helyreállítását célzó, a maguk nemében páratlanul szép havasi kulturákat, majd pedig Vereskőn bucsut mondtak egymásnak.

Szepesvármegyei Erdészeti Egyesület. A szepesvármegyei erdőtisztek ezen név alatt egyesületet alakítottak, melynek tagja lehet a szepesvármegyei, magyar honosságú, felesketett erdőtiszteken, erdőbirtokosokon és erdészeti iparral foglalkozókon kívül mindazon magyar testület és jogi- vagy magánszemély, aki erdészeti szakügyek iránt érdeklődik, az egyesületet közreműködésével támogatni kívánja s akit az egyesület tagul befogad.

A tagok háromfélék:

a) alapító tagok, akik az egyesület pénztárába egyszer s mindenkorra 100 koronát készpénzben fizetnek be. Ennek fejében a tagsági díjtól egyszer s mindenkorra felmentetnek;

b) rendes tagok, akik legalább 3 éven át évenként 3 korona tagsági díjat fizetnek;

c) tiszteletbeli tagok, kik megyei erdészetük gyámolításán fáradoznak és törekvéseiket bármiként támogatják. A tiszteletbeli tagok a rendes tagok jogaival birnak, de tagdíjat nem fizetnek.

Az egyesületbe lépni szándékozók ezen kívánságukat az elnöknek jelentik be.

A „Szepesvármegyei Erdészeti Egyesület“ közvetlen célja: Szepesvármegye erdészeti szakemberei között a szaktársi viszony ápolása, s azoknak azon célból való egyesítése, hogy azok a megyében levő erdők minőségét, kezelését, kihasználását, felújítását, értékesítését, a rendelkezésre álló munka- és fuvarerőt, a szállítási eszközöket, a faipari, kereskedelmi, vadászati és halászati viszonyokat és berendezéseket az egymással való érintkezés és a közvetlen tapasztalatok révén alaposan megismerhessék s ennek alapján a megyének legcélszerűbb erdő-, legelő-, vad- és halgazdasági módjait megállapíthassák és ezáltal erdőgazdaságának érdekeit előmozdítsák.

Közvetett célja az egyesületnek az, hogy nyilvános munkálkodásával az erdőbirtokosok figyelmét az erdészeti ügy iránt felkeltve s azokat lehetőleg az egyesület körébe vonva, az erdészet hivatását, fontos állam- és nemzetgazdasági feladatát, célját a nagy-

közönség előtt ismertté tegye, annak a mainál nagyobb megbecsülést és elismerést vivjon ki és az erdőtisztek anyagi helyzeté javításának szükséges voltát a társadalom köztudatába bevigye.

Az egyesület ezen céljainak elérésére a következő eszközök felhasználásával fog törekedni:

Az egyesület erdőgazdasági ügyek megvitatása végett a vármegye különböző vidékein évenként közgyűléseket fog tartani és a megyei erdőgazdaságoknak megismerése és a gazdaság célszerű fejlesztésére szolgáló erdőkezelési eljárásoknak tanulmányozása céljából a közgyűlésekkel kapcsolatosan kirándulásokat tenni.

Az erdészeti magyar irodalom fejlesztése és az erdészeti szakismeretek terjesztése céljából az egyesület a tagokat ily irányú tevékenységre fogja buzdítani, esetleg — amennyiben ezt az egyesület vagyoni viszonyai meg fogják engedni — pályadíjak kitűzése által is.

Erdészeti szakkérdésekben az egyesület az erdőbirtokosoknak szívesen fog tanácscsal szolgálni és alkalmas szakértőket is ajánlani, valamint fontosabb erdőgazdasági kérdésekre fel fogja hívni a hatóságok figyelmét.

Az egyesület igazgatását végző tiszti személyzet, mely három évről három évre választatik, következőképen alakult meg:

Elnök: *Nádas* Béla, m. kir. erdőtanácsos Lőcse.

Alelnök: *Barger* Guidó, Coburg hgi erdőmester, Káposztafalu.

Titkár: *Halmi* László, városi főerdész, Lőcse.

Pénztáros: *Janoviczky* Béla, urad. főerdész, Szepesvéghely.

Az egyesület székhelye mindenkor az elnök lakhelye, ez idő szerint tehát Lőcse.

Az egyesület hivatalos közlönyei a „Szepesi Hirnök“ és a „Szepesi Lapok“, melyek a tagokat és a közönséget az egyesület működéséről és annak minden fontosabb mozzanatáról tájékoztatni fogják.

Az erdőtiszti ezimek ügyében *Craus* Géza Aladár kir. alerdőfelügyelő hozzánk beküldött soraiban a mult füzetben egy olvasónk részéről javaslatba hozott erdészeti segédfelügyelő címet helyteleníti.

Az erdőtörvény t. i. szerinte „éppen úgy nem ismer segédfelügyelőt, mint alerdőfelügyelőt sem. A munka s hatáskör minőségéből

következőleg, az erdőtörvény ezen tisztviselőknek a *kir. erdőfelügyelő helyettese* címben adta a rang megkülönböztetését. Azon indokok pedig, amelyek a törvényhozót említett irányban vezették, ma is csak épp úgy fennállanak, mint a törvény meghozása idejében. Így semmi ok arra nincsen, hogy az alerdőfelügyelők címének korrigálásánál a törvényes szempontok mellőzésben részesüljenek“.

Az erdőtörvény 28. §-a erdőfelügyelőkről szól, kik mellé a szükséges segédszemélyzet adandó. Ennek a segédszemélyzetnek címzeit az erdőtörvény nem állapítja meg, amint hogy nézetünk szerint az erdőfelügyelő szót is lehetne a törvény sérelme nélkül csak a hivatás megjelölésére használni, míg a cím más is lehetne, amint az a VI. fizetési osztályban lévő erdőfelügyelőknél már is úgy van.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtiszti létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Kohout* János m. kir. segéderdőmérnököt a besztlercei m. kir. erdőigazgatóságtól a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámába való átsorozás mellett, a lugosi m. kir. erdőigazgatósághoz helyezte át s az építésvezetői teendők ellátásával bizta meg.

*

Gróf Tisza István nagykovácsii erdőgondnokságához *Erős* Rezső végzett főiskolai hallgatót uradalmi segéderdőtisztnek kinevezte.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA.

A hatásköri bíróság határozata ugyanazon egyén által több ízben elkövetett erdei lopás esetén való illetékesség kérdésében.

1909/Hb/141. szám.

Ő FELSÉGE A KIRÁLY NEVÉBEN

a hatásköri bíróság

a 10 darab akácza kivágása és eltulajdonítása miatt feljelentett . . . . . lakos ellen indított ügyben a . . . . . i királyi járásbíróság és a . . . . . i járás főszolgabírója közt felmerült hatásköri összeütközés tárgyában az 1910. évi április hó 18. napján befejezett nyilvános tárgyalás alapján az alul kitett napon következő

határozatot

hozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Az 1907: LXI. t.-cz. 21. §-a értelmében ez a határozat a terheltnek, ... mint a . . . . . -féle uradalom főerdésze . . . . . i lakos feljelentőnek, a . . . . . i kir. járásbírósnak, a . . . . . i járás főszolgabírójának, a m. kir. belügyminiszternek, a m. kir. földmivelésügyi miniszternek, a m. kir. igazságügyminiszternek és a koronaügyésznek kézbesíteni rendeltetik.

Indokok:

I. . . . . uradalmi főerdész a csendőrségnél bejelentette, hogy . . . . . község határában levő . . . . . tulajdonát képező erdőből 1909. évi október 16-tól 19-ig 8 drb. és azelőtt pár héttel 2 drb. akáczfát, melyeknek értéke 76 K 30 f, fűrészszel levágták és ellopták.

A tettest . . . . . i lakos személyében kinyomozták, aki beismerte, hogy 2 drb. fát június vagy július hó egyik napján, 6 drbot október hó 16-án és 2 drbot október hó 19-én vágott le fűrészszel és vitt el.

A . . . . . i kir. járásbiróság 1909. évi november hó 3-án 1909/B/352/1. sz. alatt hozott végzésével a feljelentést az 1894. évi XII. t.-cz. 93. §-ába ütköző mezőrendőri kihágás elbírálása végett a . . . . . i járás főszolgabírójához áttette, mert a büntetendő cselekmény meghatározása végett a többrendbeli, egyenként mezőrendőri kihágást képező lopásnál ellopott dolgok értéke nem foglalandó össze, még ha az összérték 60 K-át meg is haladna, hanem a terhelt a megfelelő számú kihágásban mondandó ki bűnösnek. (Dárday Dtár 86. k. 202. lap.)

A . . . . . i járás főszolgabírója 1909. évi november hó 7-én 412. kik. sz. a. hozott végzésével kimondotta, hogy a feljelentésben az 1879 : XXXI. t.-cz. 69. §-ába ütköző és a 73. § szerint minősülő erdei kihágás tényálladéka forog fenn, melynek elbírálása a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik; ez okon hatáskörét nem állapította meg, mert a feljelentés szerint megállapított kár összege az 1879. XXXI. t.-cz. 69. §-ában felállított értékhatárt meghaladja és így a cselekmény a 73. §-a alapján a Btkv. 421. §-ában meghatározott vétség, illetőleg büntett ismérveit tünteti föl. Azon körülmény, hogy a tettes több külön alkalommal követte el a lopást, a 69. §-ban megállapított értékhatár megállapítására nincs befolyással.

II. A m. kir. igazságügyminiszter 1910/I/663. sz. a. kelt nyilatkozatában azt a véleményt terjesztette elő, hogy ebben az ügyben az eljárás a rendes bíróság hatáskörébe tartozik.

III. Az előrebocsátott tényállásból kitűnik, hogy a terhelt az erdőből több alkalommal összesen 10 drb. akáczfát kivágott és elvitt 76 K 30 f összértékben, azonban nincs semmi támpont arra nézve, de nem is állítatik, hogy a kivágott és elvitt fa egyik esetben is 60 K értéket meghaladt volna.

Az 1879. évi XXXI. t.-cz. 69. §-a az erdei kihágásokról rendelkezvén, második bekezdésében kimondja, hogy a cselekmény kihágási minősége nem változik azáltal, hogy az érték vagy kár összege a tettes elítéltetése előtt általa elkövetett több erdei kihágásból származik, miből okszerűen következik, hogy abban az esetben, ha több erdei kihágás kerül is egyszerre elbírálás alá, az ellopott dolgok értéke, vagy az okozott kár egy összegbe, egybe nem foglalható, hanem mindenik eset külön-külön erdei kihágásnak minősítendő.

Ellenben ugyanazon törvény 73. §-ának rendelkezése a 60 K értéket meghaladó erdei károsításokra és lopásokra, tehát az erdei károsítások és lopások által elkövetett vétségekre, illetve büntet-tekre vonatkozik, s amidőn ugyane törvényszakasz második bekezdése több külön erdei lopásnak érték szerinti minősítésénél a büntető törvényeknek rendelkezését nyilvánítja alkalmazandónak, feltételezi, hogy a több erdei lopás közül legalább egy olyan legyen, melynek tárgya 60 K értéket meghalad.

Ezekhez képest tekintve, hogy a külön alkalommal az erdőben kivágott és elvitt akácza értéke az akácza számát viszonyítva az összértékhez, egyik esetben sem mutatkozik a 60 K értékhatárt felülmulónak, s ekként az egyes lopások az erdei lopás ismérveit tüntetik föl, az erdei kihágások elbírálására pedig az 1879. évi XXXI. t.-cz. 117. s következő szakaszai értelmében a közigazgatási hatóság van hivatva, annál fogva a hatásköri bíróság az 1907. évi LXI. t.-cz. 7. §-ának 1. pontja alá eső hatásköri összeütközés elintézéséül a jelen ügyben való eljárásra a közigazgatási hatóság hatáskörét állapította meg.

Kelt Budapesten, a hatásköri bíróságnak 1910. évi április hó 18. napján tartott ülésében. Günther Antal s. k. elnök. Janecskó István s. k. előadó.

Kihirdettetett 1910. évi április hó 18. napján. Günther Antal s. k. elnök. Dr. Kondor Aladár jegyző.

Kiadta: a hatásköri bíróság, 1910. évi április hó 29. napján.

Günther Antal s. k.
elnök.

P. h.

Dr. Kondor Aladár
jegyző.

Az „Erdészeti Lapok“ 1910. évi XV. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint *a)* faeladási hirdetéseknel 30 fillér, *b)* más hirdetéseknel 20 fillér. Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Külön mellékletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammonként 25 koronával magasabb árért mellékeltetnek.

BÓRA-rendszerű szab. asztallapos és hosszfa-szállító kocsi és csoportfék rendszere.

Gyakorlati tények alapján bebizonyult, hogy azon iparvasuti alvázak kocsirendszerei, melyeknél az ütközők és fékező-állványok az alvázakra vannak szerelve, a legéletveszélyesebb és legrágább üzemet nyújtják. Az ily kocsikkal lebonyolított üzemenél, a felelőssé tett üzemtulajdonos, vagy üzem-

vezető sohasem tudhatja, mely pillanatban fordulhat elő halálos kimenetelű baleset, amiért a törvény a rossz kocsirendszer helyett, őt teszi felelőssé.

Iparvasutaknál eddig a különféle üzemigények folytán, ezen elavult, torzrendszerű kocsikat nem tudták elkerülni. Míg most már a **Bóra-féle** Európaszerte ismert és alkalmazásban lévő, mindenütt kitűnően bevált alvázak kocsis- és fékrendszerekkel, azok az összes üzemágaknál kiküszöbölhetők.

Minden üzemtulajdonos érdeke azt kívánja, hogy a már meglévő régi és rosszrendszerű kocsijait **Bóra-rendszerre** alakíttassa át. Uj kocsik beszerzésénél pedig a régi rendszerűt még ingyen se fogadja el, mert azok drága üzemük folytán, ugyanis többszörösen megfizettetnék magukat.

A régi rendszerűeknek **Bóra-rendszerüvé** való átalakítási költsége 1 év alatt, a teljesen új kocsik beszerzési ára pedig 3–4 év alatt — az üzemnél elért megtakarításokból — amortizálódik.

Aki a régi rendszerek hátrányait kikerülni s a **Bóra-rendszerek** előnyeit üzeménél kihasználni akarja, olvassa el ismertető leírásomat, melyet kívánatra megküldök, hogy megismerhessék azon körülményeket, melyektől személyzetük életbiztonsága és üzemük anyagi eredménye függ.

(1. XXIV. 6.)

BÓRA ELEMÉR, Gurahonez, Arad megye.

(2. XII. 7.)
 Prospektus díjtalanul.

E. Jasmin, Hamburg 30. el. Lehmweg 30. Deutschland.

Uj földfúró. 15 szabadalom. Legmagasabb ki-
 megbízhatóan dolgozik. Gyorsan, könnyen és
 Földmunkálatokra, furá-
 sokra, talajvizsgálatokra, ültetésre, rudak és osz-
 lopok állítására és sok más célra. Fúrók 60–400
 mm átm. Nagy munkamegtakarítás. Olcsó árak.

LANGFELDER V.
 GÉPGYÁR ÉS VASONTÖRDE
 BUDAPEST 56.
 TELEFON 6-28
 1897-1910

FÉLSTABIL ÉS STABIL
 GŐZGÉPEK
 SZAB. KAZÁNOKYÁRTÁSA

(3. IX. 4.)

Faeladási hirdetmény. 529/1910. szám. — Guráró község (Szeben vármegye) eladja a tulajdonát képező Foltea nevű erdőrészen a nagyméltóságú földmivelésügyi m. kir. miniszter urnak 1908. évi 26358/I/A/2. és 66800/I/A/2. számú rendeleteivel engedélyezett 285·89 kat. hold területen található, mintegy 23.425·2 m³ luczfenyő és 3777·5 m³ jegenyefenyő kéreg nélküli műfára, valamint 23.338·2 m³ bükk- és 365 m³ nyir- és nyártüzifára becsült fatömeget folyó évi augusztus

hó 10-én d. u. 3 órakor Guráró községhezánál, zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen.

Kikiáltási ár 155.497 K 60 f.

Bánatpénz 15.550 K.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Írásbeli zárt ajánlatokhoz a kiirt bánatpénz csatolandó.

Az általános árverési és szerződési feltételek Guráró község előljáróságánál és a szelistyei m. kir. járási erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Megjegyeztetik, hogy az eladásra kerülő erdő, az usztatásra alkalmas és arra berendezett Kis- és Nagyczibin patakok mellett fekszik, melyeken az erdőbirtokos község usztatási joggal bír.

Guráró, 1910. évi június hó 12-én.

(5. III. 3.)

A községi előljáróság.

Pályázati hirdetmény. A kir. közalap. erdőtisztek személyzeti létszámában egy, a X. fizetési osztályba sorozott s évi 1600 K fizetéssel, az 1904. évi I. t.-cz. alapján járó személyi pótlékkal s a törvényszerű lakpénzzel, továbbá 40 ürm. vegyes kemény tűzifával és

6 kat. hold földilletményen javadalmazott erdészi és két évi 1200 K segélydíj, évi 240 K lakpénz és évi 10 ürm. vegyes kemény hasáb-tűzifával javadalmazott erdőgyakornoki állásra pályázatot hirdetek.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy érettségi bizonyítvánnyal, a selmeczbányai erdészeti főiskolán előirt tanulmányok bevezését igazoló főiskolai lezkekönyvvel, az erdészeti államvizsgának bel-földön történt letételét igazoló erdészeti oklevéllel, illetve erdőgyakornokok csak a főiskolai tanulmányok bevezését igazoló lezkekönyvvel, továbbá ép és erős testalkatukat, különösen jól látó-, halló- és beszélőképességüket igazoló s kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos, vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkorukról és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását, katonai kötelezettségi viszonyukat, feddhetetlen előéletüket s a már alkalmazásban állók eddigi alkalmaztatásukat is igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényeiket f. é. augusztus hó 15-ig és pedig az állami szolgálatban levők felettes hatóságuk utján, az állami szolgálatban nem állók pedig a székhelyükre nézve illetékes főispán, vagy a selmeczbányai főiskola rektori hivatal utján nyujtsák be.

Budapest, 1910. évi június hó 21-én.

(6. II. 2.) *A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium.*

Uri ruhák készítéséhez való **jó brünni posztót**

legjutányosabb gyári áron szállit

ETZLER ÉS DOSTAL BRÜNN

Schwedengasse 5/z. (4.VI.5.)

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállitói.

A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnnyel jár.

Dus mintagyűjtemény meglekintésre bérmentve.

Kincstári vadászterület bérbeadása. 36989/VII/A/2. sz. — A zsarnóczai m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó bródi erdőgondnokság kezelése alatt álló Madarasalja 6292 kat. holdas vadászterület vadászati jogának az 1910. év szeptember 1-től 1921. év márczius 31-ig terjedő 10 év és 7 hónapra leendő bérbeadása iránt

a zsarnóczai m. kir. erdőhivatal helyiségében 1910. évi augusztus 10-én d. e. 10 órakor zárt írásbeli versenytárgyalás fog tartatni.

Vadállomány: őz, vaddisznó, apróvad.

Kikiáltási ár évi 1000 korona haszonbér.

Bánatpénz: 100 korona.

Az árverésen részt vehet minden önrendelkezési joggal bíró magyar honpolgár, társulatok azonban, valamint állami tisztviselők ki vannak zárva.

Bővebb felvilágosítás a földmivelésügyi minisztérium vadászati (VII/A/2.) osztályában, továbbá a zsarnóczai erdőhivatalnál szerezhető.

Budapest, 1910. évi július hó 7-én.

(7) *M. kir. földmivelésügyi miniszter.*

Hirdetmény a Kleštevicza nevű kincstári puszta bérletéről. 3559/1910. sz. — A martinczi adóközség területén lévő Kleštevicza nevű puszta és gazdasági épületek 1910. év október hó 1-től 1920 szeptember hó végéig terjedő 10 évi mezőgazdasági bérlete tárgyában a vinkovcezi kir. főerdőhivatalnál 1910. év augusztus hó 16-án délelőtt 10 órakor nyilvános írásbeli ajánlati versenytárgyalás fog megtartatni.

A puszta területe 621 kat. hold és 675 □⁰.

Koronás bélyeggel ellátott írásbeli ajánlatokat az árverés megkezdésére kitűzött óra előtt kell a főerdőhivatalnál átadni, melyekben ajánlattevő határozottan kinyilatkoztatni tartozik, hogy az általános árverési feltételeket s az ezzel kapcsolatos szerződési feltételeket ismeri, s hogy azokat feltétlenül elfogadja.

Az írásbeli ajánlatok jól lepecsételt, 7550 korona készpénz vagy biztosítékul elfogadható értékpapirokból álló bánatpénzzel ellátva nyújtandók be.

Az évi bér mint kikiáltási ár 15.100 koronában állapíttatik meg.

A közelebbi árverési és szerződési feltételek alulírott főerdőhivatalnál megtekinthetők.

Vinkovczi, 1910. évi július hó 14-én.

(8) *Kir. főerdőhivatal.*

Tölgyfaeladás. 289/1908. sz. — A huszti koronavárosi közbirtokosság 1910. évi szeptember hó 12-én d. e. 9 órakor a huszti városháza tanácstermében tartandó, zárt írásbeli ajánlatok tárgyalás-

sával egybekötött nyilvános szóbeli árverésen eladja — részletenként vagy egészben — a Dubrova nevű, síkfekvésű, a huszti vasuti állomástól 2—7 *km*-re eső erdejében mintegy 1127 kat. hold hét részletre osztott, legelővé átalakítandó területen tövön kibélyegzett, és a máramarosszigeti m. kir. állami erdőhivatal által törzsenkénti felvétellel felbecsült, alább részletezett 81.131 darab tölgyfát.

I. erdőrészlet, mintegy 160 kat. hold 8520 törzs, 14.308 m^3 fatömeggel, amelyből 9976 m^3 kéregnélküli haszonfa: kikiáltási ára 324.030 korona.

II. erdőrészlet, mintegy 245 kat. hold 14.811 törzs, 31.324 m^3 fatömeggel, amelyből 21.656 m^3 kéregnélküli haszonfa: kikiáltási ára 723.606 korona.

III. erdőrészlet, mintegy 280 kat. hold 5073 törzs, 6890 m^3 fatömeggel, amelyből 4592 m^3 kéregnélküli haszonfa: kikiáltási ára 171.605 korona.

IV. erdőrészlet, mintegy 225 kat. hold 21.165 törzs, 12.683 m^3 fatömeggel, amelyből 8839 m^3 kéregnélküli haszonfa: kikiáltási ára 268.215 korona.

V. erdőrészlet, mintegy 100 kat. hold 13.175 törzs, 7698 m^3 fatömeggel, amelyből 5737 m^3 kéregnélküli haszonfa: kikiáltási ára 150.397 korona.

VI. erdőrészlet, mintegy 35 kat. hold 6419 törzs, 4285 m^3 fatömeggel, amelyből 3259 m^3 kéregnélküli haszonfa: kikiáltási ára 81.755 korona.

VII. erdőrészlet, mintegy 82 kat. hold 11.968 törzs, 6839 m^3 fatömeggel, amelyből 5195 m^3 kéregnélküli haszonfa: kikiáltási ára 131.406 korona.

Egészben összesen 1127 kat. hold 81.131 törzs, 84.027 m^3 fatömeggel, amelyből 59.254 m^3 kéregnélküli haszonfa: kikiáltási ára 1,851.014 korona.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10 (tiz) százaléka.

A részletes fatömeg- és értékbecslési munkálat, továbbá az eladási és szerződési feltételek betekintheők a máramarosszigeti m. kir. állami erdőhivatalnál, valamennyi máramarosmegyei m. kir. járási erdőgondnokságnál és alulirott közbirtokossági elnöknél, akinél ezen munkálatokból minden érdeklődő kaphat — amíg a készlet tart — egy-egy nyomtatott példányt is.

Az érdeklődők helyszíni meg szemlélés végett forduljanak a közbirtokosság elnökéhez vagy a huszti m. kir. járási erdőgondnoksághoz.

Huszt (Máramaros megye), 1910. évi július hó 7-én.

(9. II. 1.)

Dán Lajos
közbirtokossági elnök.

Tüzifa- és faszéneladási hirdetmény. 17946/910/I/B/1. sz. — A nagybányai m. kir. főerdőhivatal helyiségében 1910-ik évi augusztus hó 17-én d. e. 10 órakor zárt írásbeli ajánlatok benyújtásával nyilvános versenytárgyaláson eladásra kerül:

1. A laposbányai m. kir. erdőgondnokságban a kincstár által már kitermelt s illetve három éven át még termelendő és a buság-misztótfalvi vasuti állomásra beszállítva átadandó és mintegy 8000 *ürm*³ bükkhasábfa.

2. A láposbányai m. kir. erdőgondnokságban az erdőkincstár által három éven át termelendő és a buság-misztótfalvi vasuti állomáson kocsikba rakva átadandó évi mintegy 6000 métermázsa bükkfaszén.

Kikiáltási ára a tüzfának ürméterenként négy (4) korona, a faszénnek q-ként 3 (három) korona 50 fillér. Ajánlatok a tüzfára és a faszénre külön-külön teendők.

Az árverési és szerződési feltételek, ajánlati űrlap és boríték a nagybányai m. kir. főerdőhivatalnál és a láposbányai m. kir. erdőgondnokságnál díjmentesen megszerezhetők.

Budapest, 1910. évi július hóban.

(10)

A m. kir. földművelésügyi miniszter.

Betöltendő főerdészi állás. Alulírott uradalmi főbérnökségnél főerdészi állás betöltendő 1910. év október hó elsején.

Az 1879. évi XXXI. törvénycikkben előírt képesítéssel bíró államvizsgázott erdészek, bizonyítványmásolatokkal felszerelt pályázati kérvényeiket Uradalmi Főbérnökség Alsólendva címre terjeszszék be, hol az állással járó javadalmazás és egyéb feltételek is meg tudhatók.

(11)

Árverési hirdetmény. 1929/1910. közig. sz. — Fogaras vármegye fogarasi járásában fekvő *Marginen község* a tulajdonát képező erdő „Ocsu“ nevű erdőrészében, az „A“ üzemosztály I. tag 1—5. számú osztagaiban 155.63 kat. holdon lévő fenyő- és bükkfatermést, a közigazgatási erdészeti albizottság 2678/1905. és a vármegye törvényhatósági bizottságának 1910. évi 34. alispáni szám alatt kelt véghatározatával nyert engedély alapján *1910. évi augusztus hó 25-ik napján délelőtt 9 órakor Marginen község irodájában nyilvános árverésen eladja.*

Az erdőrész törzsönkénti kiszámlálással becsültetett be és 13.600 darab luczfenyőtörzs találtatott, 10.518 m^3 fatömeggel, azonkívül 34.383 m^3 bükkhasáb- és 11.344 m^3 bükkdorongfa, amely mennyiség egy tömegben, *egyszerre fog eladatni.*

Kikiáltási ár 84.271 korona; a faanyag a kikiáltási áron alul is eladatik.

Árverezők kötelesek az árverezés megkezdése előtt 10⁰/₁₀₀ bánatpénzt készpénzben, avagy hazai állampapírokból az árverező bizottság elnökének kezeihez letenni. A 10⁰/₁₀₀ bánatpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlatok is ugyancsak aznap d. e. 9 óráig adandók be. *Utóajánlatok tekintetbe nem vétetnek.*

Az árverezési és szerződési feltételek alulírott járási főszolgabíró és a fogarasi m. kir. járási erdőgondnokság irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Fogaras, 1910. évi július hó 17-én.

(12)

Bisztray József
főszolgabíró.

Pályázat. 622/1910. sz. — A fehértemplomi m. kir. jár. erdőgondnokság kezelése alatt álló fehértemplomi vagyonszerzési erdőknél megüresedett egy II-od osztályú erdőri állásra pályázat nyitattik.

Az állományszerű illetmények a következők:

600 korona évi bér,

120 „ „ lakpénz,

60 „ „ ruhaátalány,

4 „ „ irodaátalány és

12 $\ddot{u}rm^3$ bükkhasáb illetmény tűzifa.

Az állás nyugdíjképes.

Az ezen állomásra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t. cz. 37. §-ában előirt szakképzettséget, ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket hatósági orvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkorukról és illetőségükről, eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismereteikről, katonai kötelezettségükről szóló bizonyítványokkal felszerelt és Krassó-Szörény vármegye tek. közíg. erd. bizottságához czimzett, sajátkezüleg irt kérvényeiket 1910. évi augusztus hó 25-ig alulirt m. kir. jár. erdőgondnokságnál nyujtsák be.

Fehértemplom, 1910. évi julius hó 19-én.

(13)

M. kir. jár. erdőgondnokság.

Faeladási hirdetmény. 913/1910. főszolg. sz. — Resinár község 267 kat. holdnyi nagyságu Sasa nevü erdejéből kéreg nélkül 18.484 m^3 műfára és 43.130 m^3 tűzifára becsült bükkfaállomány 5 évi kihasználási időtartam mellett 1910. évi augusztus hó 23-án délután 3 óraker Resinár községhezánál nyilvános árverésen, illetve nyilvános szóbeli és zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött árverésen fog eladatni. Kikiáltási ár 97.600 korona, melynek 10⁰/₀-mint bánatpénz leteendő. Az árverési feltételek a nagydisznódi járási főszolgabíró irodájában és a nagydisznódi járási m. kir. erdőgondnokságnál megtekinthetők. Utóajánlatok tekintetbe nem vétetnek. Ezen erdő jó állapotban levő ut és a Czód patak mellett fekszik. Resinár községnek usztatási joga van. Az erdő széléig magániparvasut vezet. A legközelebbi vasuti állomás Nagytalmács 25 *km*, azaz huszonöt *km* távolságban.

Nagydisznód, 1910. évi julius hó 15-én.

(14. II. 1.)

Dr. Schuster s. k.
főszolgabíró.

Fenyőhasáb- és dorongfaeladás. 19709/1910/I/B/1. sz. — A besztercebányai m. kir. erdőigazgatóságához tartozó benesházai, vaczoki és mihályteleki erdőgondnokságnál 1910. évben termelt 6926 $\ddot{u}rm^3$ lágy hasáb- és dorongfa, valamint az ugyanezen erdőgondnokságoknál 1911. és 1912. gazdasági években termelendő és közlekedési utak mentén átadandó mintegy 4000—8000 $\ddot{u}rm^3$ lágy hasáb- és dorongfa zárt írásbeli ajánlatok utján fog eladatni.

Kikiáltási ár ürméterenként 4 korona 25 fillér. Bánatpénz 2500 korona.

Az ajánlatok, amelyek legkésőbb 1910. évi augusztus hó 10-én délután 5 óráig nyújtandók be az erdőigazgatóságnál augusztus hó 11-én délelőtt 10 órakor Besztercebányán, az erdőigazgatóság tanácsstermében fognak nyilvánosan felbontatni.

Az eddig termelt tűzifaanyagok kimutatása, általános és részletes szerződési feltételek, ajánlati űrlap és boríték a m. kir. erdőigazgatóságnál szerezhetők meg.

Budapest, 1910. évi július hóban.

(15)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Fenyőhasáb- és dorongfaeladás. 80347/1910/I/B/1. sz. — A besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság által a zólyombrezói és károlytelepi gerebrakodókra leusztatott 9000 *ü*rm³ lágý hasáb- és dorongtűzifa, valamint az ezenkívül czellulóze, vagy más ipari feldolgozás czéljaira kiválogatott 9253 *ü*rm³ fenyőműhasáb és dorongfa zárt írásbeli ajánlatok utján el fog adatni.

Mindkét választék együttesen, vagy külön is megvásárolható.

A lágý tűzifa kikiáltási ára ürméterenként 3 korona 60 fillér, a fenyőműhasáb- és dorongfaé 4 korona 40 fillér.

Bánatpénz az előbbi választékhoz 3300 korona, az utóbbihoz 4100 korona.

Az ajánlatok, melyek legkésőbb 1910. évi augusztus hó 10-én délután 5 óráig nyújtandók be Besztercebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál, folyó évi augusztus hó 11-én d. e. 10 órakor fognak az erdőigazgatóság tanácsstermében nyilvánosan felbontatni.

Árverési feltételek, ajánlati űrlap és boríték a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóságnál szerezhetők meg.

Budapest, 1910. évi július hóban.

(16)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Faeladási hirdetmény. 1198/910. sz. — Gelence község (Háromszék vm.) előljárósága közhírré teszi, hogy a nagyméltóságú m. kir. földmivelésügyi miniszter ur 1909. évi 116248/I/A/1. sz. rendeletével rendkívüli használatra engedélyezett „Rádulyputna” nevű erdő rész 12936 kat. holdján található — az apadék és selejt

leszámításával — alább kitüntetett kéreg- és csucs nélküli lucz- és jegenyefenyőhaszonfa tömegét 1910. évi október hó 31-én d. e. 9 órakor a község házában tartandó zárt írásbeli ajánlattal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen eladja.

Vastagsági osztály	Átmérője 1·3 m magasságban cm	A k i h a s z n á l a n d ó t ö r z s e k		
		száma	haszonfa m ³	Köb tartalma tűzifa m ³
I.	10— 19	21886	2319·9	1138·0
II.	20— 29	84737	21249·3	3216·0
III.	30— 39	35493	35847·9	2342·0
IV.	40— 49	25162	43409·5	2284·7
V.	50— 59	17485	44932·1	2364·8
VI.	60— 69	10125	35922·2	6339·2
IIV.	70—130	9075	56953·3	11390·6
		167973	240634·2	34600·3

Kikiáltási ár: 1,374.737 (egymillióháromszázhetvennégyezer-hétszázharminczhét) korona. Kihasztálási határidő: 10 év. Bánatpénz: 10⁰%, azaz 137.473 korona. Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Szabályszerűen kiállított írásbeli zárt ajánlatok a szóbeli árverés megkezdése előtt az árverező bizottság elnökénél nyujtandók be.

A részletes fabecslés, árverési és szerződési feltételek Gelence község házában, a sepsiszentgyörgyi m. kir. állami erdőhivatalnál és a kovásznai m. kir. erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Az erdő a községtől 18 kilométer távolságra fekszik és a község Kézdivásárhely vasuti állomásától 10 kilométerre van.

Gelence, 1910. évi június hó 14-én.

Bartha Imre
közs. jegyző.

(17)

László Imre
közs. bíró.

Fenyőfaeladás. 116/1910. urb. sz. — A körösmezői volt urbéres közbirtokosság 1910. évi augusztus hó 18-án d. u. 3 órakor Körösmező község házában tartandó zárt írásbeli ajánlati versenynyel egybekötött nyilvános szóbeli árverésen eladja a közbirtokossági erdő II—IV. vágássorozatában a mult télen a szél által kidöntött, lekérgezett, a rahói m. kir. járási erdőgondnokság által lebélyegezett, folyószámozott és felvett 2254 darab fenyőszálfát

1052·1 m^3 tisztán kihozható műfatartalommal és 702 darab rudat, amelyből:

a II. vágássorozatban (Bahenszki és Debercsuk) 183 darab szálfá van 112·4 m^3 köbtartalommal és 29 darab rud;

a III. vágássorozatban (Repegő és Szedorinka) 699 darab szálfá van 344·6 m^3 köbtartalommal és 203 darab rud;

a IV. vágássorozatban (Lopusánka és Pletováti) 1372 darab szálfá van 596·1 m^3 köbtartalommal és 470 darab rud.

A kikiáltási ár, mint hivatalosan megállapított becsérték, 6950 K, amelyen alul nem adatik el.

Az árverési feltételek 5. pontja értelmében kiállított írásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdése előtt adandók be a volt urbéresnek alulírott elnökéhez, vagy az árverés vezetőjének kezéhez.

Feltételes, távirati és utóajánlatok el nem fogadtnak.

Az árverési feltételek, valamint a részletes becslési munkálat a volt urbéresnek alulírott elnökénél Rahón és a rahói m. kir. járási erdőgondnokságnál tekinthetők meg.

Rahón (Máramaros m.), 1910. évi július hó 17-én.

(18)

Tivadar István

a v. urbéresnek elnöke.

Faarverési hirdetmény. A beregvármegyei Romocsafalva község 1910. évi szeptember hó 20-án d. e. 10 órakor a felekezeti iskola helyiségében tartandó nyilvános szó- és írásbeli árverésen, a m. kir. földmivelésügyi miniszter ur 1908. évi 114068/I/A/2. sz. engedélye alapján eladja a tulajdonát képező erdő 237·4 kat. holdnyi rendkívüli vágásterületén tővön álló 2031 drb. tölgyfának 8149 tm^3 -re becsült haszonfa és 2238 $ürm^3$ -re becsült tűzifa tömegét. Kikiáltási ár 149.031 korona. Kiszállítási határidő: bezárólag 1913. évi január hó 1-ig. Ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe: *a)* ha a hirdetményben kitűzött óra előtt nyujtatnak be; *b)* ha tisztán kivethető számjegyekkel s egyszersmind betűkkel is kiírva tartalmazzák a megajánlott összeget; *c)* ha az ajánlat szövege, valamint annak borítéka kívül az értékesítés tárgyát képező haszonvétel megjelölését szószerint tartalmazza, úgy amint az a hirdetményben foglaltatik; *d)* ha lepecsételve és ivenként 1 koronás bélyeggel ellátva adatnak be; *e)* ha tartalmazzák azt a nyilatkozatot, hogy ajánlattevő az

árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát teljesen aláveti; *f)* ha bánatpénzképen 15.000 koronát tartalmaznak; *g)* ha úgy vannak aláírva, hogy az aláírásból az ajánlattevőnek neve és lakhelye (utolsó postaállomás) világosan kiolvasható; és *h)* ha a boríték kívül „Ajánlat a Romocsafalva község erdeje 1910. évi rendkívüli vágásából eladandó tölgyfakészletre“ felirással van ellátva. Utóajánlatok egyáltalában nem fogadtatnak el. Az árverés eredménye az elfogadott ajánlat benyújtójára azonnal, eladóra azonban csak az illetékes hatóság jóváhagyása után válik kötelezővé. A részletes árverési és szerződési feltételek a beregszászi m. kir. erdőhivatalnál, az annak alárendelt munkácsi m. kir. járási erdőgondnokságnál, a kisalmási körjegyzőségnél és a község bírájánál tekinthetők meg naponta 11—12 óra között.

Beregszász, 1910. évi július hó 24-én.

(19)

M. kir. állami erdőhivatal.

Árverési hirdetés. 2417/1910. sz. — Holcsmány községe 1910. év augusztus hó 22-én d. e. 9 órakor a községi irodában tartandó zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen eladja a „Knechtenwald“ erdejének vágásterületén tővön álló mintegy 40.495 tölgyfának 32.1040 m^3 haszon- és 28.7450 m^3 tűzifára becsült tömegét.

Kikiáltási ár 884.300 korona, azaz nyolczszáznyolczvannégyezerháromszáz korona. Bánatpénz 10⁰/₀.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Az árverési feltételek alulírott hivatalában, a helyi m. kir. erdőgondnokságnál és Holcsmány községnél betekinthetők.

Ujgyház, 1910. évi július hó 24-én.

(20)

Putkovszki s. k.
j. főszolgabíró.

Árverési hirdetés. 37000/1910. sz. — A beszterczebányai m. kir. erdőigazgatósághoz tartozó s alant részletezett vadászterületeknek bérbeadása érdekében *folyó évi augusztus hó 10-én délelőtt 10 órakor* Beszterczebányán a m. kir. erdőigazgatóság tanácsstermében írásbeli zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Erdő-gondnok-ság	A vadászterület				Bánat-pénz korona	Haszonbértartam	Jegyzet
	törzs-könyvi száma	kiterjedése k. hold	vadállománya	évi haszonbéré mint kiáltási ár korona			
Erdő-bádony	III/13.	2488	Őz, vaddisznó, apróvad	500	50	1910. VIII. 1—1920. VII. 31.	
Vaczok-Mihálytelek	XX/13.	8879/b	Fővad, medve, őz, vaddisznó s apróvad	1500 2000 3000	} 150	1911. I. 1—1925. III. 31.	Az első 5 éves időszakra A 2-ik 5 " " A 3-ik 5 " "
Mihálytelek	XXI.	3119/b	Őz, vaddisznó, apróvad	500			50

Az árverésen résztvehet minden önrendelkezési joggal bíró magyar honpolgár, külföldiek és az állami tisztviselők azonban ki vannak zárva. Amennyiben egyes bérbevenni szándékozók nemcsak egy, de több vadászterületet óhajtanának bérbevenni, szabályszerűen felszerelendő írásbeli zárt ajánlatok minden egyes vadászterületre külön-külön adandók be. Bővebb felvilágosítás a m. kir. földmivelésügyi minisztérium VII/A/2. (vadászati) osztályában s a beszterczebányai m. kir. erdőigazgatóságnál kapható.

Budapest, 1910. évi július hó 21-én.

(21)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Tölgyfaeladás. A Técső koronavárosi közbirtokosság 1910. évi augusztus hó 24-én d. e. 11 órakor a técsői városháza tanács-termében tartandó zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen eladja egészben a „Fajdos“ nevű síkfekvésű, a técsői állomástól 2—3 km távolságra fekvő erdejében 200 kat. hold területen tővön, kibélyegzett, a máramarosszigeti m. kir. erdőhivatal által 1925 m³ kéregnélküli műfára és 1246 m³ tűzifára becsült 2926 darab tölgyfatörzset.

Kikiáltási ár, mint hivatalosan megállapított becsérték, 51.118 K. Bánatpénz a kikiáltási ár 10⁰/₀-a.

A részletes fatömeg és értékbecslési munkálat, továbbá az árverési és szerződési feltételek betekintheők a máramarosszigeti m. kir. állami erdőhivatalnál, a técsői városházán és alulirott közbirtokossági elnöknél. Feltételes, távirati vagy utóajánlatok nem fognak figyelembe vétetni. Az érdeklődők a helyszíni megsejmlélés végett forduljanak a közbirtokosság elnökéhez.

Técső (Máramaros m.), 1910. évi február 1-én.

(22)

Baló Bálint
elnök.

ERDÉSZETI LAPOK
TARTALOM

**Az „Erdészeti Lapok“ 1910. évi XV. füzetének
tartalma :**

	Oldal
<i>Kiss Ferencz</i> : Ákáczcsemetenevelés ritkítással	587
A bécsi nemzetközi vadászati kiállításról	590
<i>Téglás Gábor</i> : Dalmáciai erdei munkások római emlékei időszámításunk első századából	602
<i>Vidéki levél</i> . A nyércz előfordulása a Görgény vizén (<i>Pausinger Károly</i>)	607
HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK: Hirdetmény az erdőőri és vadőri szak- vizsgák ügyében	610
KÜLÖNFÉLÉK: Rektorválasztás a selmeczbányai főiskolán. — Borsod, Gömör, Heves megyék erdészeti egyesülete. — Szepesvármegyei erdészeti egyesület. — Az erdőtisztai czimek ügyében	610
Változások és kiténtetések az erdészeti szolgálat köréből	614
ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA. A hatásköri bíróság határozata ugyan- azon egyén által több ízben elkövetett erdei lopás esetén való illetékesség kérdésében	615
HIRDETÉSEK	I—XII

